№ 145 ՇԱԲԱԹ, 2 ՅՈՒԼԻՍԻ

ԹԻՖԼԻՍԵՑԻՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան . . . 10 ռուբ.
Կէս տարին . . . 6 ռուբ.
Ամսական . . . 1 ռուբ.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ

Տարեկան . . . 12 ռուբ.
Կէս տարին . . . 7 ռուբ.

Բաժանորդագրութիւնը ընդունւում է իւրաքանչիւր ամսի սկզբից, և պիտի վերջանայ անպատճառ յետագայ որևէ ամսի վերջին։

Յուլիսի մէկից մինչև տարւայ վերջը արժէ 6 ռուբլի։

ԱԳԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐ. և ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹ. ՉԷ ԸՆԴՈՒՆՒՈՒՄ

Հասցէ փոխելու համար պէտք է ուղարկել 20 ԿՈՊԷԿ (կարելի է և մարկաներով) և հին հասցէն, առանց որի դիմումները կը մնան ԱՆՀՈՍԱՆՔ։

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ 1916 ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՀՈՐԻԶՈՆ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ՇԱԲԱԹ, 2 ՅՈՒԼԻՍԻ № 145

ԱՌԱՆՁԻՆ №-Ը ԱՄԷՆ ՏԵՂ 6 ԿՈՊԷԿ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԸՆԴՈՒՆՒՈՒՄ ԵՆ ԱՄԷՆ ԼԵԶՈՒՈՎ.—1-ին երեսի վրայ տողին (պետիտ) 15 կոպ., Կովկասից դուրս՝ 20 կոպ., 4-րդ երես 10 կոպ., Կովկասից դուրս՝ 15 կոպ.։

ԱԳԱՌԻԿ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՉԵՆ ԸՆԴՈՒՆՒՈՒՄ

Խմբագրութիւնը բաց է 8—2 ժամը, գրասենեակը 9 2 ժ. ցերեկ. և 6—8 ժ. երեկ.։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԽՄԲԱԳՐԻ ՄՕՏ ժ. 2-ից մինչև 3-ը։

Մեր հասցէն՝ Тифлисъ. Редакція газеты „Оризонъ", Сололакская ул., № 6, кв. 1, Телеф. № 15—57 կամ Tiflis (Russie, Caucase), Redaction „Horison".

ՕՐՒԱՅ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱՆՑՔԵՐԸ

Ռուսաց արևմտեան ճակատում յամառ կռիւներ են տեղի ունենում Ստոխոդ գետի վրայ և նրբին Սարնիայից դէպի արևմուտք։ Նորից վերցւած են 200 գերի, մի թնդանօթ և գնդացիրներ։

Կովկասեան ճակատում ռուսները վերստին գրաւել են Մամախաթունը և Ջերախեյ ու Այմալի գիւղերը Երզնկայի ուղղութեամբ։ Բաբերդի ուղղութեամբ թիւրքերը, տապալելով բարձունքներից, նահանջ են տալիս։ Յունիսի 19-ից մինչև 26-ը գերի են բռնւած թիւրքական 107 սպայ և 1684 ասկեար, խլւած են 3 թնդանօթ, 10 գնդացիր և 4 ռմբաձիգ։

Բալթիկ ծովում ռուսաց ականակիրները բռնել են գերմանական երկու մեծ շոգենաւ։

Սև-ծովում ռուսաց ականակիրները բռնել են թիւրքական «Իտտիհաթ» շոգենաւը բեռնւած կերոսինով և գարիով, և խորտակել ուրիշ 3 բեռնակիր նաւ։

Ֆրանսիական ճակատում Սոմմի վրայ թշնամին օգնական մեծ ույժեր է ստացել և յարձակումներ է գործում։ Նշանաւոր փոփոխութիւններ չեն եղած։ Գլխաւոր ռազմաբեմի և ծովի միջև անգլիացիները ռմբակոծում են թշնամու դիրքերը։ Վերդէնի մօտ գերմանացիները նորից մի մասնակի աջողութիւն են ունեցել։

Իտալական ճակատում իտալացիների առաջխաղացումը դադարեցնելու համար աւստրիացիները յետ են դարձնում դէպի ռուսական ճակատը տարւած օգնական ույժերը։

Հ. Կ. Ազգային Բիւրօն

խորին ցաւով յայտնում է Բաթումում ծանր հիւանդութիւնից յետոյ վախճանւած

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՋԻՆԱԿԻՑ

Ա Ւ Օ Ի

մահը։ Դին փոխադրւում է Թիֆլիսի կայարանից այսօր երեկոյեան ժամը 5-ին Վանքի մայր եկեղեցին, ուր և ժամը 7-ին կը լինի հոգեհանգիստ։ Յուղարկաւորութիւնը կիրակի, ժամը 12-ին։ Թաղումը վաղը Խոջիվանքի գերեզմանատանը։
907 2—1

Ընկերները խորին ցաւով յայտնում են ծանր հիւանդութիւնից յետոյ վախճանւած

ԽՄԲԱՊԵՏ

Ա Ւ Օ Ի

մահը։ Դին փոխադրւում է Թիֆլիսի կայարանից այսօր երեկոյեան ժամը 5-ին Վանքի մայր եկեղեցին, ուր և ժամը 7-ին կը լինի հոգեհանգիստ։ Յուղարկաւորութիւնը կիրակի, ժամը 12 ին։ Թաղումը վաղը Խոջիվանքի գերեզմանատանը։
908 2 1

Կովկասեան Բանկի խորհուրդը, վարչութիւնը և ծառայողները խորը կսկիծով յայտնում են Բանկի բազմամեայ աշխատակից, Երևանի բաժանմունքի կառավարիչ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ԹԱՄԱՄՇԵԱՆԻ

մահը, որը տեղի ունեցաւ ս. թ. յունիսի 28 ին, Երևանում։ Ամբիծը, շաբաթ յուլիսի 2 ին, երեկ. ժամը 7-ին Թիֆլիսում, Վերայի գերեզմանատան եկեղեցում։ Պատարագը և թաղումը նոյն տեղում, կիրակի, յուլիսի 3-ին, առաւ. ժամը 11-ին։
1029 1—1

Շուշինկա Պետրոսեան, Հայկանուշ, Մարիամ և Աղէքսանդր Ստեփանեան Գրիգորեանցները խորին վշտով յայտնում են իրենց բարեկամներին և ծանօթներին առաջինը՝ իր ամուսնու, իսկ վերջինները իրենց թանկագին հօր՝

ՍՏԵՓԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ

մահւան մասին, որ տեղի ունեցաւ ամսոյս 28-ին։ Ամբիծը այսօր, երեկոյեան ժամը 8-ին։ Յուղարկաւորութիւնը կիրակի, իր բնակարանից (Лазаревская, 88, սեփ. տուն) դէպի Էջմիածնեցոց եկեղեցին, առաւ. ժ. 10 ին։ Թաղումը Խոջիվանքի գերեզմանատանը։
902 1—1

Սաթենիկ Բաբայեան և Ստեփան Յովհաննիսեան Գզրոսեանները զաւակների հետ միասին յայտնում են հարազատներին և ծանօթներին առաջինը՝ իր հօր, երկրորդն աներոջ և վերջինները՝ իրենց պապի՝

Բաբա Ջանփոլադեանի

մահը, որ տեղի ունեցաւ 28-ին յունիսի։ Յուղարկաւորութիւնն այսօր, յուլիսի 2-ին առաւօտեան ժամը 10-ին, իր բնակարանից (Վոզնեսենսկայա, № 21) դէպի Մողնու եկեղեցին, իսկ այնտեղից Խոջիվանքի գերեզմանատունը։
000 1—1

Հռիփսիմէ Բաբայեան և որդիք՝ Եսայի, Ալեքսան, Եղիա և Միքայել Ջանփոլադեանները խորը վշտով յայտնում են ծանօթներին և բարեկամներին, առաջինը իր սիրելի ամուսնու, միւսները իրենց անմոռանալի հօր՝

Բաբա Մանուկեան Ջանփոլադեանի

մահը։ Ամբիծը ամէն օր երեկ. ժ. 7 և կէսին բնակարանում (Վոզնեսենսկի, № 21)։ Յուղարկաւորութիւնը յուլիսի 2 ին, շաբաթ, առ. ժ. 10-ին, բնակարանից Մողնու եկեղեցին։ Թաղումը Խոջիվանքի գերեզմանատանը։
896 3—2

Վարսենիկ և Եփրեմ Գզրոսեանները խորը վշտով յայտնում են բարեկամներին և ծանօթներին, առաջինը իր սիրելի հօր, երկրորդը իր աներոջ՝

Բաբա Մանուկեան Ջանփոլադեանի

մահը։ Ամբիծը ամէն օր երեկ. ժ. 7 և կէսին բնակարանում (Վոզնեսենսկի, № 21)։ Յուղարկաւորութիւնը յուլիսի 2-ին, շաբաթ, առ. ժ. 10 ին, բնակարանից Մողնու եկեղեցին։ Թաղումը Խոջիվանքի գերեզմանատանը։
897 2—2

Սանփան և Թաչատուր Բուդաղեաններ, Ամբաւա Սերգէյէր Ջանփոլադեանները խորը վշտով յայտնում են բարեկամներին և ծանօթներին իրենց մեծ հայրիկի՝

Բաբա Մանուկեան Ջանփոլադեանի

մահը։ Ամբիծը ամէն օր երեկ. ժ. 7 և կէսին բնակարանում (Վոզնեսենսկի, № 21)։ Յուղարկաւորութիւնը յուլիսի 2-ին, շաբաթ, առ. ժ. 10-ին, բնակարանից Մողնու եկեղեցին։ Թաղումը Խոջիվանքի գերեզմանատանը։
898 2—2

Ա Ո Ւ Կ Ց Ի Ո Ն

Թիֆլիսի Քաղաքային Լոմբարդը յայտնում է ի գիտութիւն ընդհանուրի, որ կիրակի, յուլիսի 3-ին, ս. թ. առ. ժ. 10-ին, Լոմբարդի շէնքում տեղի կունենայ հասարակական վաճառք, պայմանաժամը անցած գրաւների, որոնք բաղկացած են մեծ քանակութեամբ թանկարժէք ադամանդներից և քարերից, իւրաքանչիւր գրաւը 1000 և աւելի ռուբլի արժողութեամբ, ձեռագէ իրերից, կարի մեքենաներից, գորգերից, մուշտակներից, հագուստեղէնից և առհասարակ ամէն տեսակի շարժական գոյքերից։
852 2—1

[illegible]- „Լ Ի Ր Ա" Թատրոն

1, 2, 3, 4 յուլիսի, Նոր հսկայական ռազմական ծրագիր

ԱՐԻՒՆԱՐԲՈՒ ԱՆԽԵԼՔԸ

Դրամա 4 մասից, խեղկան պատերազմից

Կռիւը Սուվալկիի տակ

Պատահած ներկայ պատերազմում՝ ռուս-գերմանական ֆրոնտում։

Վերջում ծիծաղաշարժ տեսարան։

933 0—78

Ախալցխայի Հայոց եկեղեց.-ծխակ. «Եղիսաբէթեան և Կարապետեան» երկսեռ դպրոցների համար հարկաւոր են ՈՒՍՈՒՑԻՉ-ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻՆԵՐ

1) II և III պատրաստ. դասար.	հայոց լեզւի և իրազննութեան	24 դաս շաբ.
2) II, III, IV և V հիմն. »	հայոց լեզւի . .	22 » »
3) III պատր. և I հիմն. »	հայոց լեզւի . .	24 » »
4) I և II հիմնակ. »	հայոց լեզւի . .	24 » »
և III պատրաստ. »	թւաբանութեան .	
5) II և III պատրաստ. »	ռուսաց լեզւի . .	24 » »
6) I և II հիմնակ. »	ռուսաց լեզւի . .	24 » »
7) I, II, III հիմն. »	բնագիտութեան .	24 » »
և I հիմնակ. »	ընդհ. աշխարհագրութեան	
8) I, II, III հիմն. »	կրօնի . .	16 » »
և IV, V հիմն. »	եկեղեցական պատմութեան	
9) I, II պատրաստ. »	երգեցողութեան . .	24 » »
և I պատրաստ. »	կրօնի . .	
10) Վերակացուներ, որոնք ունենալու են դասեր՝ ա) II, III պատ. դաս.	վայելչագրութեան	14 » »
և II պատր. »	ձեռագործի .	
11) բ) I և II պատ. »	թւաբանութեան	15 » »
12) գ) II և III պատ. »	թւաբանութեան	15 » »

Դասատւին I պատրաստ.-ից մինչև III հիմնակ. դասարաններում բոլոր առարկաների համար 30-ական ռուբլի, իսկ IV և V հիմն. դասարաններում—35-ական ռուբլի։ Գրաւորների համար առանձին վարձատրութիւն—իւրաքանչիւր դասին՝ 5 ռուբլի։ Վերակացութեան համար 240 ռուբլի տարեկան։

Ցանկացողները պէտք է իրենց դիմումները ու ծառայած տեղերից ստացած թղթերն ուղարկեն մինչև յուլիսի 25-ը հետևեալ հասցէով Ахалцихъ, Армянскому во имя св. Спасителя церкви Приходскому Попечительству.

Նոյն դպրոցների համար հարկաւոր է մի մասնագէտ ԳԻՒՂԱՏԵՍՕՒ, որը բացի դպրոցների ֆերմայում գործնական աշխատանքներ ունենալուց, պէտք է կերտերին դասաւանդելու է տարրական գիւղատնտեսական գիտելիքներ։ Տարեկան ռոճիկը—1,200 ռուբլի։
1028 3—1

Թիֆլիսի Արհեստաւորաց Ակումբի Վարչութիւնը խնդրում է ակումբի ա. ա. անդամներին շնորհ բերել կիրակի, յուլիսի 3-ին, առաւ. ժ. 10-ին

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻ (շարունակութիւն յունիսի 12 ի ընդհանուր ժողովի)։

ՕՐԱԿԱՐԳ.—Զեկուցում ընդհանուր ժողովի կողմից՝ վերակացուի և վարչութեան միջև եղած գործի քննութեան համար, ընտրւած յանձնաժողովի մասին, և մի շարք անյետաձգելի հարցեր։

Ընդհ. ժողովը կը համարւի օրինական, անկախ ներկայ եղող անդամներ թւից։
900 2—1

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ ԵՒ ԼԱԲՈՐԱՏՈՐԻԱ

ԿԵՕՆՃԵԱՆ ԱՄՈՒՍԻՆՆԵՐԻ

Պլոմբ. ոսկուց, արծաթից, ֆարֆորից. ատամի հեռ. առանց ցաւի։ Արհեստ. ատամներ ոսկուց (առանց քիմքի) և կաուչուկից՝ կատարելագործւած մեթոդով։

Ընդուն. 10—2-ը ցեր., 4—7 երեկ.։ Լերմոնտովսկայա փող. № 1, ձուլչի պերէուլկից։ 986 100—81

ԲԺԻՇԿ

Բ. Գ. ՆԱՐԻՄԱՆՈՎ

Վեներական, կաշւի, սիֆիլիս և միզասեռական հիւանդութիւններ։ Բուժումը «606» և «914» պրեպարատներով։ Հիւանդների ընդունելութիւնը ամէն օր, երեկ. ժ. 6-ից մինչև 8-ը։ Միքայէլեան փող., № 33, Հեռախօս 16-17. 1020 100—7

ԲԺԻՇԿ

Մ. Բ. ԲԱՐԽՈՒԴԱՐԵԱՆ

Բեռլինի համալսարանի կլինիկ. պրոֆեսոր W. His-ի նախկին ասիստենտը ընդունում է ներքին և կանանց հիւանդներին առ. 12½—2 ժ., երեկ. 6—7 ժ. բացի կիրակի օրերից։ Հասցէն. Արաս-Արաղսկի հրապար. № 5, Հեռ. № 14—66։ 1021 50—5

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼՈՒՄ

◆ ԲԺԻՇԿ ◆

ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԱՐԻՍՏԱԿԷՍԵԱՆ

Տ Ի Ր Ո Ս Ե Ա Ն

Ներքին և կանանց հիւանդութիւններ։ Հիւանդներին ընդունում է առաւօտեան ժամը 8-ից մինչև 9-ը, երեկոյեան ժամը 5-ից մինչև 7-ը։ Միխայլովսկայա փող., տուն Դրամբեանի։
553 50—27

ԲԺԻՇԿ

Յ. ՄԵԼԻՔ-ՆՈՒԲԱՐԵԱՆ

Ներքին և երեխայոց հիւանդութիւն, առանձնապէս կրծքի, թոքերի և սրտի հիւանդութիւններ։ Ընդունելութիւնը ամենայն օր, բացի կիրակի օրերից, երեկ. 5—7 ժ.։ Սերգիևսկ. փ., № 1, հեռախօս 16—69։
858 25—7

ԲԵՌԼԻՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Գ.

ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

ՆԵՐՔԻՆ հիւանդութիւնների ընդունելութիւնը, առանձնապէս կրծքի, թոքերի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի, բժշկութիւն նաև ՑՈՒԲԵՐԿՈՒԼԻՆՆԵՐՈՎ, Թոքախտի, սրտի և ուրիշ օրգանների քննութիւնը և լուսանկարելը լուսաւորւած ՇԱՂԹԱՅԻՆ ՌԵՆՏԳԵՆԻ ճառագայթներով։ Ամէն օր 9—1 ժ. բացի կիրակի օրերից։ Բեհբուտովսկայա № 23, հեռ. 7—92։
744 25—26

— ԿԱՐՍՈՒՄ —

Մինչև սոյն տարւայ օգոստոսի 15-ը լոյս է տեսնելու „ԼՈՒՍԱՄՓՈՓ" նոր մի գրական-գեղարւեստական, քննադատական, երգիծաբանական ժողովածու։ Կազմողներն են՝ Եղիշէ Սողոմոնեան, Կարինէ Գոթանեան և Տաճատ Բաղդասարեան։ Նիւթեր ուղարկել հետևեալ հասցէով. Карсъ, Александровск. ул., Тачату Багдасаряну. 895 2—2

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Մ. Յ. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆ

Նախ. օրդ. Մոսկւայի համալսարանի և Բեռլինի համալս. պրոֆեսոր Գոլների ասիստենտ։ Նախկին տարիների նման մայիսի 1-ից կընդունի հիւանդներին, Կովկ. հանք. ջրերում՝ Պեատիգորսկում։ Հասցէն՝ Դվորցովսկայա փողոց, սեփական տուն, № 6, տելեֆոն № 106.
934 50—29

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

II

Պէտք է գրականութիւնը պաշտպանել նախ և առաջ՝ բարոյապէս։ Չպէտք է թոյլ տալ, որ ամէն պատահական մարդ բերանը անպատիժ չող տայ հայոց գրականութեան հասցէին։ Եւ եթէ մամուլը իրօք է ուզում պաշտպանել հայոց գրականութիւնը՝ ինքը պիտի ուշադիր լինի որ երբ մի բացբերան յօդւածի մէջ անքննադատ, անփոյթ խօսք կայ գրականութեան հասցէին՝ չհրատարակէ թէ որտեղ է անպէտք թղթերի զամբիւղը։ Այլապէս՝ կարիք կը լինի դարձեալ հայոց գրականութիւնը պաշտպանել... հենց այդ մամուլից։

Մեր դպրոցներում հայոց գրականութիւնը չպէտք է լինի շատ-շատ՝ սաճելի առարկայ, այլ նա պէտք է պաշտպանւի իրապէս. շատ դասեր, քիչ կողմնակի առարկաներ, շատ գրքեր գրադարաններում և շատ ժամանակ աշակերտների ընթերցանութեան։ Բոլոր ուսուցիչների ուշադիր վերաբերմունք, սէր և փայփայանք դէպի այդ առարկան։

Պէտք է ընտանիքներում մացնել հեղինակների ընթերցանութիւն, գեղապրել փոքրերին ու պատանիներին, գրական խնդիրներով զբաղւել։

Պէտք է ջնջել արհեստական գծերով անջատւած հայ գրականութեան սահմանները. հին, նոր, արեւելահայ, արևմտահայ. հայոց գրականութիւնը մէկ է, ամբողջական և անբաժանելի։ Փթած են այն մարդիկ, որ գրաբար մատենագրութիւնը յայտարարում են փթած և թեթևամիտ են նրանք, ովքեր նորն են համարում թեթևամիտ. արևելահայերը «մենք» չենք և արևմտահայերը «նրանք»։ Մեր հեղինակներին կարգերի բաժանել՝ գեղարւեստական—ազգային և տենդենցիոզ—ազգայնական. գերադասելն ու ստորադասելը, նրանց ընդունելն ու չընդունելը մենք պէտք է սպասենք երկար տասնամեակների ջանադիր և լուրջ քննադատութիւնից։ Բայց ընդհանուր սկզբունքն այն է, որ նրանց նախ և առաջ պէտք է լայնօրէն պաշտպանենք։

Բարոյական պաշտպանութիւնից յետոյ գալիս է նիւթական պաշտպանութիւնը։

Մեզնում մի տասը մարդ հազիւ կայ, որոնց համար պարզորոշ ճշմարտութիւն է, որ ուր կայ տան վարձ, անունք, բժշկութեան և այլ խոշոր ու մանր հոգսեր՝ այնտեղ չկայ գրականութիւն։

Ստեղծագործողը իր ուրոյն հոգեբանութիւնն ու պայմաններն ունի։ Միանգամայն «տարօրինակ»։ Շատ էլ՝ օրինակ՝ նրանցից մէկը ըստ երևոյթին բարեկեցիկ է. լաւ հագնւում է, սնւում, որդիքը ուսման տալիս, ամարանոցներ գնում։ Եթէ նա այդ ամէնը ձեռք է բերում կամ ծառայութեամբ կամ օր-օրի հազար ու մի կոմբինացիայի, գէշ-գէշն ընկնելու շնորհիւ՝ բայց ոչ գրական աշխատանքի վարձով նա չի կարող ոչինչ գրել, նա ժամանակ, տրամադրութիւն չունի։ Գրելու համար պէտք է հեղինակը «պարապ» լինի, ազատ՝ կողմնակի գործից ու հոգսից, որ լցւի ներքին աշխատանքով։ Իսկական «պարապ» հեղինակը ժամանակ չի ունենայ ուրիշ բանի։ Եթէ չի գրում ուսումնասիրում է, որովհետև իսկապէս գրել նշանակում է նաև կարդալ։ Դա ուսւելն. գրել նշանակում է՝ տառապել, գնել համայնագիտարաններ, գրա-

digitised by A.R.A.R.@

ԱՒՕ

Թշնամու գնդակը մի կողմից, մահու գերանդին— միւս կողմից։ Երեկ Քեռին, այսօր—Աւօն։ Սարսափելի է մահը, երբ նա հարուածում է ռազմիկին իր եռուն հասակի մէջ, ազատութեան փշոտ ու արիւնոտ ճամբու կիսում։

Դեռ գրեթէ երիտասարդ էր Աւօն, քառասունը նոր լրացած։ Ամենակրտսերն էր Անդրանիկեան այն փաղանգ Ուխտի, որ քսան տարուց ի վեր գրկել է ազատութեան ու մահի դրօշը, կռուել է հայկական լեռնադաշտի բազմաթիւ անկիւններում, կռուել է մանաւանդ Սասնոյ բարձունքներում, իր հարազատ տարերքի մէջ, կռուի ու վրէժի յորդածորն է պատեցրել թշնամի շրջապատում, շատ դաժաններ է ջնջել տերրօրական իր շանթող հարուածներով, վարել է անհամար ճակատամարտներ, երբեմն ձիգ բազուկներով շօշափել է յաղթանակը, երբեմն—ինչպէս 1903-904-ին—փոթորկել է եւրոպական դիւանագիտութեան սառցային անտարբերութիւնը, մղել նրան դէպի կորովի միջամտութիւն… և միշտ, սակայն, վիժել են հայ քաջերի ամենայանդուգն թափչքները, շնորհիւ գլխաւորապէս մի պետութեան, որ մնում է յաւերժօրէն առելի, ամարդի…

Եւ այդ բոլոր ճակատամարտների ընթացքում, այդ բոլոր ռազմական ոգեւորութիւնների, բարձրացնող յոյսերի ու վհատեցնող յուսախաբութիւնների միջոցին Ուխտի կրտսերը, Աւեսիսը, Աւօն ուղեկցել է իր մեծերին, Անդրանիկին, Մուրադին, Սեպուհին, Առաքելին, ուղեկցել է մի սրտաշարժ հաւատարմութեամբ և մի չքնաղ, հազւագիւտ սիրով ու անձնուրացութեամբ, որ թանկագին նիւթ կը լինէր ամենայուզիչ վէպերի… Ո՛վ է սակայն, այդ վէպերը գրողը… Ո՞ւր է նոր Րաֆֆին, որ իր կարող վրձինով անմահացնէ հայկական ազատամարտի աննման հերոսները և շքեղ դրւագները… Պարզ կենսագրութիւնները անգամ չկան այդ հերոսների. պարզ, անշուք նկարագիրները չկան նրանց կատարած գործերի, որոնք սակայն լցնում են—փառքի ու յոյսի ճառագայթներով են լցնում—մեր նորագոյն պատմութիւնը։

Գիւմիշխանեցի էր Աւօն, մանկութիւնը անցուցել էր Բաբերդի շրջանում։ Ինչպէս շատ ուրիշ ընկերակիցներ, նա էլ վաղաժամ նետւել էր դաւադիրների շարքը, լայնօրէն ճաշակած լինելով թիւրքական բարբարոսութիւնը։

Ըմբոստի գործունէութեան առաջին շրջանը անցնում է Երզնկա-Դերսիմի կողմերում, ուր նրա գաղափարական վարպետն էր հռչակաւոր Քեռի-Ռուբէնը (կախւած Երզնկայում 90-ական թւերին)։ «Դաշնակցութեան» տեղական մարմինը ձգտում էր համերաշխութեան կապ ստեղծել շրջանի քրդերի հետ։ 1903—904-ին նա Սասունի կռիւներում էր, իսկ մի տարի յետոյ թուրք-հայկական ընդհարումների կրկէսում։ Մուրադի, Սեպուհի, Քեռիի, Կայծակ-Առաքելի հետ միասին կուրծք տւեց հայ ժողովրդի սրբազան իրաւունքների համար և կատաղօրէն վրէժ լուծեց, թուրք գիշատիչ հրոսակները ջարդելով։

Փոթորկալի շրջանը անցնելուց յետոյ՝ ռազմիկը համեստօրէն քաշւում էր մի անկիւն, նւիրւում էր խաղաղ աշխատանքի, ապրում էր իր սեփական վաստակով և գեղեցիկ բծախնդրութեամբ մերժում էր կազմակերպական նպաստը, թէև սաստիկ ծանրաբեռնւած ընտանեկան հոգսերով։

Մասնակցեց, ի հարկէ, և վերջին կամաւորական շարժման, թէև արդէն մշակւած մահաբեր հիւանդութեամբ (պլեվրիտ)։ Վանի տխուր նահանջից յետոյ հիւանդութիւնը ծանրացաւ. տանջեց երկար ամիսներ և ի վերջոյ գերեզման տարաւ կարիճին։

«Դու պիտի մեռնէիր Դերսիմի կամ Սասունի բարձունքներում»—հեռագրում է սգաւոր Անդրանիկը իր սիրած ու վաղամեռ զինակցի աճիւնին։ Արդարև, բնական մահը չի սազում Աւօներին…

Հեկեկանքով կը լսեն մահւան բօթը և Սեպուհը, Մուրադը, Առաքելը, բազմաթիւ ընկերները, մօտ ու հեռու ծանօթները, բոլոր նրանք, որոնք տեսել են երբեւէ անշնչացող ռազմիկին, դիտել են նրա համեստ ու առնական արտաքինը, զմայլւել են նրա սիրուն ու փոքր ինչ պաղ, վագրային կերպարանքով։ Արագ էին ու մոլեգին նրա թափչքները, ուժեղ էր նրա բազուկը և անվեհեր՝ նրա սիրտը կատաղի ճակատամարտների մէջ։

Կռիւներում մաշեց կեանքը, ժողովրդի ազատութեան կէս-ճամբուն ընկաւ շնչասպառ, հեռու տակաւին իղձալից, վրէժի մրմունջը շրթներին…

Բայց քսան տարւայ իր անձնւէր գործունէութեամբ նա կերտել է իր անխիթ ու խնկելի յուշարձանը հազարաւոր սրտերում։

Փառք նրանց, որ կարող են հրաշակերտել այդպիսի յուշարձաններ…

գարաններ, օտար երկրներ, յաճախ եւ սեռ ապրել հայրենի ժողովրդի մէջ, այս գիւղը, այն վանքը, այս ժողովը, այն պայքարը, հնար ունենալ այս շաբաթը կտրել Կովկասի մի ծայրից միւսը, տեսնել հետաքրքրող մի տեղ, մի գետ, մի սար և ուզած ժամանակը մի օր է Սեւանում կամ թէկուզ Թիֆլիսի մի անկիւնի փողոցում առանձնանալ և առանց մէկի հետ խօսելու կարիքի՝ ստեղծել քմահաճոյքի համաձայն։ Սրա համար դրամ է պէտք։

Սա շռայլութիւն է, բայց գրականութիւնը եւ մեծ շռայլութիւն է։

Պէտք է դէն շպրտել այն տխրացուցական սոսկ թէ խալիֆայական կարծիքը թէ գրողը եթէ ապահով լինի՝ ոչինչ չի գրի։ Իսկական ստեղծագործողը չի կարող չստեղծագործել ոչ կարիքի և ոչ բարեկեցութեան մէջ։ Միայն մինչդեռ նիւթական ապահովութիւնը բաց է անում նրա հոգու վանդակը, չքաւորութիւնը մեռցնում է նրա հոգին։ Միջոցն այն է, որ հեղինակը պիտի տեսած լինի և՛ քաղց և՛ թշւառութիւն և՛ ամէն բան, որ կեանք է կոչւում։ Բայց այդ բոլորը տեսնելուց յետոյ հեղինակը պիտի ունենայ միջոց արտայայտւելու։ Ինչու ուսուցիչը դրամով է ծախսւում, ինչու չէք ուզում որ նա ուսուցչութեան հետ նաև վաճառականութեամբ պարապի։ Ինչու թոյլ չէք տալիս, որ ձեր ծառան թերթավաճառութիւն էլ անի։ Որովհետև ուսուցչութիւնն ու ծառայ լինելը մասնագիտութիւն են։ Իսկ գրականութիւնը…

Ասում են տգէտ են մեր հեղինակները, չեն ուզում սովորել։ Նրանցից շատերը իրենց երեսի զօրով համալսարան են տեսել։ Սրբով համալսարան են տեսել։ Մնացածներն էլ հնից սկսած մինչև սկսնակը աղաչել են, երազել կրթութիւն ստանալու, բայց չեն ստացել։ Ո՞ր Պետրոգրադի, Մոսկւայի եկեղեցական խորհուրդը օժանդակեց հայ հեղինակներին ու նրանք չուզեցին կրթութիւն ստանալ։ Նրանց անազնւացումների շնորհիւ ստեղծւեց մի նորագոյն բազմութիւն, որ այժմ ապրում է մեծ մասամբ հայրենիքից դուրս, իսկ հայրենիքում էլ հայրենիքին օտար։ Այո, պէտք է ուղղակի նիւթապէս օգնելով առաջ բերել գրական շարժում։ Որտեղ կայ տան վարձի, հացի, շորի, բժշկութեան հոգս՝ այնտեղ չկայ գրականութիւն։ Ցոյներդ կարեցէք։

Գրականութիւնը պաշտպանելով մեր մէջ՝ նաև պէտք է պաշտպանել օտարների մէջ։ Դա ոչ թէ միայն գրական նշանակութիւն ունի, այլ՝ այս ներկայ քաղաքական վայրիվերումների օրերին՝ հայութեան գաղափարը տարածելու միակ միջոցն է։ Մինչդեռ մենք մեր թշւառութիւնների նկարագրութեամբ, մեր ճառերով շատ անգամ չենք կարողանում օտարների ուշադրութիւնը մեր կողմը դարձնել՝ մեր գրականութեամբ ձեռք ենք բերում ոչ թէ միայն ուշադրութիւն, այլև համակրանք և անգնահատ սէր։ Մինչդեռ մի օտար կուսակցականի, քաղաքական գործչի վերաբերմունքը շատ անգամ մարդ ամսի եղանակի պէս փոխւում է՝ մեր գրականութեան առաջ բերած համակրանքը մշտական է, հիմնաւոր։ Եւ վերջապէս գրականութեան միջոցով մեզ ճանաչում և համակրում են բոլորովին անտարբեր և չէզոք մարդիկ, որոնց անհատական վերաբերմունքը գումարած՝ կըստանանք մեծ մասսաների վերաբերմունքը։ (Վերջապէս թողէք հայ չարչու, պոդրաչիկի փոխարէն հայ հեղինակը հանդէս գայ օտարների առաջ և մեղմէ այն բացասական կարծիքը, որ կազմել են մեր մասին օտարները մեր չարչիների պատճառով)։

Ուստի և ոչ թէ միայն պէտք է ուրախանալ Բրիւսովի, Գորկու և այլ բազմաթիւ ռուս հեղինակների ուշադրութեամբ դէպի մեզ, այլև թոյլ տալ, որ նրանք իրենց ճաշակով ընտրեն մեր հեղինակների գործերը։ Եթէ նրանք հետաքրքրւում են մեր գրականութեան գեղարւեստական առանձնայատկութեամբ և ոչ թէ տենդենցիոզ ուղղութեամբ (կամ գուցէ հակառակը)՝ այն ժամանակ սխալ կը լինի մեր կողմից նրանց աչքը խոթել այն, ինչ որ մենք կամ մեզնից ոմանք սիրում են։ Եթէ մեզ պիտի համակրեն և սիրեն, և այդ պիտի լինի թէկուզ մեր ամենաաննշան, կամ ամենահին կամ ամենանոր մի հեղինակի շնորհիւ՝ թող այդպէս լինի. թող մեզ սիրեն՝ ինչպէս կուզեն թող սիրեն։ Այսպիսով պէտք է պաշտպանել հայ գրականութիւնը նաև օտարների առաջ։ Եւ միայն շնորհակալ պիտի լինել մեր այն անձերից, որոնք օգնում են օտարներին և ճանաչեցնում են մեր գրականութիւնը։

Թողնելով այլ անգամի այս կարևոր խնդիրներին վերադառնալը՝ մենք միանում ենք Յովհ. Թումանեանի նշանաբանին՝ «Գրականութեանը ազգային պաշտպանութիւն է պէտք»։ Այո, պաշտպանութիւն նիւթական և բարոյական։

Դ. Դեմիրճեան

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՐՏԻՐՈՍՈՒԹԻՒՆԸ»

Յունիսի 6-ին Լոնդոնի Անգլօ-Ռուսական գրական ընկերութիւնը գումարել է մի միտինգ Imperial Institute-ի սրահի մէջ, ուր մայոր Էդւարդ Աոկին խօսել է Հայաստանի մասին վերոգրեալ անունով։ Նա ասել է, որ ոչ ոք չէր կարող մոռանալ այդ հարցին առանց սարսափի և ամօթի զգացման, որ քաղաքակիրթ քրիստոնեայ Եւրոպան 40 տարի թոյլ է տւել ականատես Հայաստանի դժբախտութեան, աւելի որոնելով արդարացումներ իր անգործութեան ի նպաստ, քան թէ ճգնելով գտնել գործնական միջոցներ փրկութեան և ապահովութեան համար մի ազգի, որ իր նախահայրերի հաւատքին հաւատարիմ մնալուն և իր ընտանեկան կեանքը սիրելու առաքինութիւնների մէջ գրաւում է առաջին տեղը աշխարհիս մէջ։ Հայ ժողովուրդը օժտւած է մտաւորական բարձր կարողութիւններով, և իր զաւակների համար շահել է բարձր տեղ գրականութեան, գիտութեան, երաժշտութեան, թատրերգութեան, առևտրական ձեռնարկութեան բոլոր ճիւղերի համաշխարհային արձանագրութիւնների մէջ։ Հայ ազգը գոյութիւն է ունեցել աւելի քան 2000 տարի։ Քրիստոնէութեան ներածման կանխագոյն վաւերական պատմութիւնը սկսւում է Դ. դարից ս. Գրիգոր Լուսաւորչի առաքելական ջանքերով, և քրիստոնէութիւնը Հայաստանում հիմնաւորւեց յաջորդ դարում, երբ Մեսրոպ թարգմանեց Ս. Գիրքը։

1439 ին հայ ժողովրդի մի մասը ընդունեց պապական գերիշխանութիւնը, միանգամայն պահելով իր ազգային և եկեղեցական-ծիսական առանձնայատկութիւնները։ Այդ կերպով եկեղեցին բաժանւեց իրար հակառակ երկու հատւածների։ Սակայն աշխարհի մէջ ոչ մի ազգի կղերականութիւնը աւելի լաւ է ծառայել իր ազգին՝ քան հայ հոգևորականութիւնը։ Նրանք անվեհեր հաւատով աշխատեցին իրենց ժողովրդի համար։ Նրանք հսկեցին անտէրներին, կերակրեցին և հագցրին աղքատներին, դարմանեցին հիւանդներին, մխիթարեցին տանջւողներին և բովանդակ Եւրոպայում որբանոցների ու հայրենազրկների գաղթը պաշտպանեցին։ Հայաստանի լաւագոյն բարեկամները—ասել է մայոր Աոկին—բուն իրենք հայերն են։ Ոչինչ կարող է գերազանցել հայրենիքից դուրս ապրող հայերի անձնւիրութիւնն և առատաձեռնութիւնը, որով նրանք ձգնեցին օգնել իրենց դժբախտ հայրենակիցներին։

Դասախօսութիւնից յետոյ տեղի է ունեցել վիճաբանութիւն նոյն հարցերի շուրջ։

Արտակ Սաֆրաստեան

«ՀՈՐԻԶՈՆԻ» ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՑ

Մուշ, 16 յունիսի

Քրդական գերութիւնից ազատւող փախստականների հոսանքը շարունակւում է։ Ամեն օր տեղս են գալիս տասնեակ տասն և աւելի փախստականներ։ Պատահում են օրեր, որ մի քանի տասնեակներով են գալիս։ Հայկական Կենտրոնական կոմիտէի տեղւս գործիչները անմիջապէս նրանց տալիս են ցորեն և բաժանում փոխնորդ, սապոն ու այլ։ Փախստականների մեծ մասը գալիս է Խոյթի, Մոտկանի և Բռնաշէնի շրջաններից։ Վերոյիշեալ կոմիտէն ունի և որբանոց, կանանոց և մսուր. որբերը ստանում են հագուստ, տաք կերակուր և թէյ։ Որբերը երկար չեն մնում տեղիս որբանոցում, շարունակ խմբերով փոխադրւում են Կովկաս։

Երեք ամսւայ ընթացքում որբանոցից Կովկաս են փոխադրւած 600 որբ երեխաներ։

Դաշտի գիւղերում և քաղաքում կայ մօտաւորապէս իննը հազար գաղթականութիւն, որից չորս հազարը ապրում է քաղաքում։ Դաշտի գիւղացիներից մեծ մասը ցանել է բաւականին կորեկ և գիգ կոչւած հացահատիկը. կան և ինքնաբոյս արտեր։ Եթէ գաղթական պատահարներ տեղի չհանդիսանան, Դաշտում բնակւող գաղթականութիւնը ձմռան համար ապահովւած կարելի է համարել։

Համօ Մակարեան

Դաշբուռուն, 20 յունիսի

Երկար ժամանակ Դուրօ (գայլ) համ կոչւած աւազակապետ քիւրդը իր մեծ խմբով երեք գաւառների սահմանների գլխին ապրում է Մեծ Մասիսի խոռոչներում և այդտեղից յաճախ յարձակւում է հայ ու թիւրք գիւղերի վրայ, քշում տանում է նրանցից ոչխար, տաւար և ուրիշ աւարներ ու սպանում մարդիկ։

Այսօր կրկին լուր եկաւ, թէ այդ աւազակային խումբը մտադիր է գիւղերին յարձակւում գործելու։ Սուրմալուի գաւառապետը և երկրորդ մասի պրիստաւը մեծ խմբով դուրս եկան զանազան կողմերից հետապնդելու։ Սահմանագլխին պրիստաւի խումբը յանկարծ հանդիպում է աւազակներին ու սկսւում է զինամարտը. 3—4 ժամ տեւող կռւից յետոյ սպանւում են աւազակներից 5 և վիրաւորւում մի քանի հոգի։ Մնացորդները փախչում են գնում, թողնելով մարտի դաշտում սպանւածների դիակները, հրացաններ, փամփուշտներ և այլ աւար։

Յարձակման ժամանակ լանջից և Օրաջ թեից ծանր վիրաւորւում է Օրթաքենդ (Շարուր-Դար. գաւ.) գիւղացի պահնորդ զինւոր Տիգրան Յարութիւնեան, որը սաստիկ արնաքամ լինելուց, մի օր յետոյ մեռաւ և թաղւեց Դաշբուռունի գերեզմանոցում։

Սեւօ

ԵՐԿՈՒ ՏԵՍԱԿ ՀԱՅ ԳԵՐԻՆԵՐ

Վլադիկաւկազ, 10 յունիսի

Ռուս-տաճկական պատերազմի յայտարարւելուց յետոյ բանտարկեցին տաճկահպատակները, որոնք, սակայն, մի քանի օրից յետոյ արձակւեցին։ Այդ առիթից օգտւեցին յոյները և անմիջապէս գրւեցին յունաց հպատակ, ստանալով իրենց անցագրերը, իսկ հայերը արձակւելով չօգտւեցին, այլ հայրենասիրութեան յանձնեցին։ Ոստիկանութիւնը վերցրեց նրանց անցագրերը և մինչև այսօր պահում է։ Ամբողջ Սիբիրում և Հեռաւոր Արևելքում այդպիսիներից շատերը կան, որոնք Տաճկաստանի այժմեան գրաւած վայրերում ունէին ագարակներ և միրձաւորներ և մեծ ցանկութիւն ունէին գնալ նրանց փնտրելու, սակայն անցագրերը չեն վերադարձնում, որպէս զի հնարաւորութիւն ունենան գնալու հայրենիք և խեղճերը մնացին չւառ դրութեան մէջ։

Սիբիրի ու Հեռաւոր Արևելքի քաղաքներում կան նմանապէս բազմաթիւ հայ գերիներ պատերազմի դաշտից (մօտ 700 հոգի), որոնց դրութիւնը անտանելի է թէ նիւթական տեսակէտից և թէ տաճիկ գերիների հալածանքից։ Մի քանի տեղերում մինչև անգամ լուրջ ընդհարումներ են տեղի ունեցել հայերի և տաճիկների միջև։ Քանիցս հայ գերիները դիմել են իշխանութեան, որ իրենց անջատեն տաճիկներից և ուրիշ ազգութեանց հետ մի զօրանոցում տեղաւորեն, բայց նրանց դիմումը մնացել է անհետեւանք։ Քանիցս խնդրեցին, որ ուղարկեն կամաւորական խմբերին ընկերակցելու, սակայն այդ ևս ուշադրութեան չի առնւել։ Ես ևս իմ կողմից գերիների խնդրանօք դիմել եմ մի քանի տեղ բարձր իշխանութեան, բայց բոլոր տեղերից մերժւել։

Այս գրելուս նպատակն է, որ ով ունի իրաւունք և ձայն՝ հետևի, որ գոնէ ազատէ այս նեղ դրութիւնից այս երկու տեսակ գերիներին*)։

Ս. Ք. Ռոստոմեան

*) Ինչպէս հաղորդում են, հայ գերիների ազատման խնդիրն արդէն դրական լուծում է ստացել Պետրոգրադում։ Խմբ.

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

(ՊԵՏ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾ.)

ԳԵՐ. ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻ ՇՏԱԲԻՑ

29 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ.—Ռիգայի ծովից մինչև Պոլեսիէ շրջանի ամբողջ ճակատի վրայ թնդանօթային ու հրացանային կրակ է։ Թշնամու աէրօպլանները ռումբեր ձգեցին Ջամիոնէ կայարանի և Նեսվիժ քաղաքի վրայ, ուր մի քանի տուն այրեցին։ Ստոխոդի վրայ յամառ կռիւները շարունակւում են։ Թշնամին անցնելու վրայ էր դարձեալ գետի աջ ափին՝ Գրուզեկա գիւղի մօտ (Գուլևիչից հիւսիս), սակայն յետ մղւեց։ Յունիսի 2-ին Գուլևիչից արեւմուտք գերի վերցրինք 24 սպայ և 745 աւստրիացի ու գերմանացի զինւոր։

Բալթեան ծով.—Մեր ականորս նաւերը Բոթնեան ծոցում գործողութիւնների ժամանակ բռնեցին գերմանական երկու խոշոր շոգենաւ, որոնցից մէկը երկաթի բեռ ունի, միւսը դատարկ է։ Ականանաւերը մեր նաւահանգիստները բերին այդ բռնւած շոգենաւերը։

Կովկասեան ճակատ.—Երզրում քաղաքի միջօրէականից հարաւ մեր զօրքերը մեծապէս առաջացան՝ դարձեալ վերցնելով հակառակորդի մի շարք ամրացւած դիրքեր։ Մեծ աջողութիւն ձեռք բերեց մեր մի զօրամասը, որ աչքի էր ընկել Երզրումի բերդի յունւարեան և փետրւարեան յարձակումների ժամանակ։ Յունիսի 28-ին գրոհը ղեկավարող քաջարի գնդապետ Կլարատովկինը սպանւեց։ Շարունակւում են գերիներ հանել. յունիսի 19—25-ի բանակի ճակատում գերի վերցրինք 107 սպայ և 1684 ասկեար, 3 թնդանօթ, 10 գնդացիր և 4 ռմբաձիգ։ Թիւրքերի նահանջի ճանապարհին թողւած են բազմաթիւ հրացաններ ու ռազմանիւթեր։

29 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ.—Մեր արտիլերիան վանեց գերմանացիներին, որոնք փորձում էին արտիլերիան մտեցնել Իկսկիւլի ամրութեան դէմ։ Ջերկասի գիւղի ճակատամասում (Կրևո աւանից հարաւ), գերմանացիներն արտիլերիական ուժեղ կրակի պաշտպանութեամբ յարձակման դիմեցին, սակայն յետ մղւեցին մեր հակայարձակումով։ Ստոխոդի վրայ արտիլերիական կռիւ է։ Կաշովկա գիւղի շրջանում թշնամին փորձեց մտնել Ստոխոդին, սակայն յետ վանւեց մեր կրակով։

Կովկասեան ճակատ.—Երզրումից արեւմուտք մեր զօրքերը վանելով թիւրքերին, կռւով վերստին գրաւեցին Մամախաթուն քաղաքը։ Թշնամին նահանջելիս այրեց քաղաքը։ Մենք միջոցներ ձեռք առանք հրդեհը հանգցնելու համար։

30 յունիսի

Արեւմտեան ճակատ.—Դւինսկի վրայ, Ֆրիդրիխշտադից վերև վարը մենք մի քանի աջող հետախուզութիւն կատարեցինք։ Ստոխոդի վրայ թնդանօթաձգութիւն է։ Մեր թիկունքում թռիչք կատարեցին թշնամու մի քանի սաւառնակները, որոնք ռումբեր ձգեցին և կրակ բացին գնդացիրներից։ Գալիցիայում, Ստրիպայից արևելք շրջանում, տեղ-տեղ յամառ կռիւներ են տեղի ունենում։ Թշնամին ուժեղ հակայարձակումներ է գործում. այստեղ գերի վերցրինք աւելի քան 2,000 զինւոր, մի թնդանօթ և գնդացիրներ։

Սեւ-ծով.—Յունիսի 28-ին մեր ականանաւերը ծովի արեւմտեան մասում բռնեցին «Իթթիհատ» թիւրքական շոգենաւը կերոսինի և գարիի բեռով և անվտանգ բերին նաւահանգիստը։ Ուրիշ ականանաւեր յունիսի 29-ին ոչնչացրին Մելոնի գետաբերանի մօտ (Էրէկլի քաղաքից արեւմուտք) մի բեռնատար շոգենաւ և 2 պարանաձիգ նաւ։

Կովկասեան ճակատ.—Երզրումի միջօրէականից արեւմուտք մեր զօրամասերի յարձակումը ծաւալւում է աջողապէս։ Տեղ-տեղ թիւրքերն ապարդիւն փորձեր են անում հակայարձակման դիմելու։

30 յունիսի

Կովկասեան ճակատ. Ձեռնակռիւներից յետոյ թիւրքերին ջարդեցինք Բաբերդից արևելք։ Նրանք նահանջում են։ Մամախաթունից արևմուտք մեր զօրքերի յարձակումը աջողապէս շարունակւում է։ Գիշերային յամառ կռւից յետոյ այստեղ գրաւեցինք մի շարք բարձունքներ։ Մամախաթունից հարաւ-արևելք թիւրքերը փորձեցին յարձակման դիմել, սակայն յետ շպրտւեցին, ճնշելով թշնամուն, մեր զօրքերը վերցրին Ջերախէյ և Ալմալի գիւղերը։

ՑԱՄԱՔԱՅԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆԴՈՆ, 27 յունիսի.—Համայնքների պալատ։ Պատասխանելով հարցման՝ Սեսիլը նկատեց, որ հարաւ-արևմտեան Պարսկաստանում զինւորական դրութիւնը ժամանակաւորապէս անհնար է դարձնում՝ Մոհամմերայի երկաթուղի շինութեան ծրագրի շարունակութիւնը։ Երբ դրութիւնը բարելաււի, քայլեր են առնւելու համաձայնւելու հնդկական կառավարութեան հետ։

ՕԴԵՍՍԱ, 30 յունիսի. — Օդեսա բերւեց թիւրքական «Իթթիհատ» շոգենաւը, որ Պոլսի ճանապարհի վրայ բռնւած էր մեր ականակիրների

digitised by A.R.A.R.@

միջ՝ կերոսինի և հացահատիկի բեռը: Նա գնում էր թիւրքական առևտրական դրօշ պարզած. 26 հոգուց բաղկացած նաւաստիները գերեցին, Ուղևորներ չկային:

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ՌԱԶՄԱԲԵՄ

ԼՈՆԴՈՆ, 29 յունիսի.—Պաշտօնական հաղորդագրութիւն. Տասնօրեայ կատաղի կռւից յետոյ մեր զօրքերը խլեցին թշնամու պաշտպանողական գծի ամբողջ առաջին գիծը՝ 14.000 եարդ ճակատի վրայ: Նրա լայնքը 2,000-ից մինչև 4,000 եարդ է. Նրա մէջ մտնում էին մի շարք ուժեղօրէն ամրացւած գիւղեր, քաղաքաթիւ ամուր պաշտպանւած երկաթալարեր և անտառային մասերի խրամատներ, նոյնպէս անթաքանակ անսովոր ուժեղ դիրքեր: Այդ խրամատներից ամեն մէկի գրաւումը ըստ ինքեան դժուարին գործողութիւն էր: Այժմ նրանք բոլորը մեր ձեռքումն են: Ինչ վերաբերում է գերմանացիներին թանկ արժող 6 գրոհից յետոյ Տրօն անտառի գրաւման, այդ գրաւումը չափազանց կարճատև եղաւ. այսօր մենք յետ խլեցինք համարեա ամբողջ անտառը. մեր ձեռքումն է նրա ամբողջ տարածութիւնը բացի ծայրագոյն հիւսիսային մասից: Առանց հաշւելու բաւականաչափ թնդանօթները, որոնք պահւած էին ցինութիւններում և ծածկւած քանդւածքների տակ, վերցրինք ընդամենը 26 դաշտային թնդանօթ, մի ծովային, մի աէրօպլան խփելու յատուկ թնդանօթ և մի ծանր գաուբից: Գերմանացիներից վերցւած գերիների թիւը 7500-ից անցել է:

ՓԱՐԻԶ, 29 յունիսի. — Երեկոյեան պաշտօնական հաղորդագրութիւն. Սոմմայի ճակատի վրայ ցերեկւայ ընթացքում էական ոչինչ չպատահեց: Մասսի ձախ ափին բաւական եռուն արտիլերիական կռիւ էր տեղի ունենում Մորտոմի ճակատամասում: Աջ ափին գերմանացիներն առաւօտեան ուժեղ հեղում գործեցին Սուվիլ բերդի ուղղութեամբ: Առաւօտեան ժամը 10-ին, թնդանօթային լարւած նախապատրաստութիւնից յետոյ, Ֆլերիի գիւղի, Վօ և Շապիտր անտառի կողմից նրանք ուժեղ գրոհ տւին 6 գնդի ուժով: Չնայած համեմատաբար նեղ ճակատի վրայ մեծ ուժով այդ գրոհների կատարութեան, անհաջին կորուստների գնով թշնամուն աջողւեց գրաւել Շապիլսեոֆին գիւղի շրջականերում մի փոքր ճակատամաս, Ֆլերիից Վօ առաջնորդող ճանապարհի վերջացած տեղում: Շարունակւում էր լարւած ամրակռծութիւնը Սուվիլ—Շենուա - Լաւֆէ շրջանում:

ԼՈՆԴՈՆ, 30 յունիսի.— Պաշտօնական հաղորդագրութիւն: Ճակատամարտի սկզբից ի վեր թշնամին Լեմաքանակ օգնական ույժ սպառել: Երեկ և անցած գիշեր գերմանացիները գրոհներ տւին մեր նոր դիրքերի վրայ մի քանի կէտերում. սակայն, բացի Տարոն անտառից, որ թշնամուն աջողւեց գրաւել մեր ձեռքում գտնւող տերրիտորիայից բաւական տարածութիւն, բոլոր գրոհները վանեցին՝ թշնամու համար կորուստներով: Գլխաւոր ռազմաբեմի և վի մինչև մեր զօրքերը ամրակռծութեամբ գրաւեցին թշնամու դիրքերը, բացի այդ մի քանի յանկարծական յարձակումներ գործեցին նրա առաջաւոր գծի վրայ: Լոօսից հարաւ-արևելք անգլական հրացանաձիգների մի խումբ թափանցեց թշնամու խրամատների մէջ՝ գերմանացիների մից ուժեղօրէն ամրացւած կէտում 30 ոտք չարունակ կռւեց խրամատներում: Բազմաթիւ գերմանացիներ սպանւեցին: Մեր կորուստները չնչին են: Սկովտիական հետևակային կրկնու հարւիւրեակ յամառ կռւից յետոյ ճանապարհ բացին դէպի թշնամու խրամատների մի ուրիշ մասը: Մի քանի հողապատնէշների վրայ, րոնց մէջ պահել էր թշնամին, աջողւեց ձեռնառումբ ձգեցին: Մի քաղաքային կռիւներ եղան: Ցունիսի 29-ին մենք ջախջախեցինք մի գերմանական աէրօպլան: Թշնամու կրակ... ստիպեց ցած իջնել մի բրիտանական աէրօպլան:

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՄ, 29 յունիսի.—Հաղորդագրութիւն իտալական գլխաւոր շտաբի: ...նկայում մեր յարձակման և մա...ը Բոյտէի վերին հոսանքի վրայ, ...տա ձորում, ինչպէս և սառըին ...նցօի վրայ մեր հակայարձակման ...ազդելու համար, թշնամին սաստ... է դարձնել բերել այս ճակատն ... զօրքեր, որոնց նա տարել էր ...նեան ճակատը: Այս փաստը ...ւած է 3-րդ զօրաբանակի և 6-րդ ...իպլիայի նկատմամբ, որոնք գործունէութեան նախօրեակին էին, նոյնպէս 9-րդ դիվիզիայի և հանրագօրքի 187 րդ ջոկատի մասին, որոնք վերադարձած են արևելեան ճակատի ճանապարհից: Երեկւայ ընթացքում թնդանօթային լարւած հրաձգութիւն էր տեղի ունենում Ադիջէի ձորում, Պազու-Բիօյում: Մենք վերցրինք Մոնտէ-Կարնօից հիւսիս գտնւած դիրքերը, սակայն թշնամուն աջողւեց ուժեղ հակայարձակումով յետ խլել դիրքերի մի մասը: Կալւում գերի վերցրինք 34 գինւոր: Ալիագօ սարահարթի վրայ ալպեան զօրամասերն աջողապէս վերսկսան գրոհ տալ հակառակորդի դիրքերի վրայ՝ Մոնտեկիեզայի և Մոնտէ-Սան. Ջիովաննիից հիւսիս շրջանում:

ՀՌՈՄ, 30 յունիսի.— Պաշտօնական հաղորդագրութիւն: Ադիջէի շրջանում մենք մի քիչ առաջացանք Մոնդէ Պազուբիօի լանջերում և մասամբ գրաւեցինք Մոնտէ-Կարնօի դիրքերը, որ կորցրել էինք յունիսի 27-ին:

ԾՈՎԻ ՎՐԱՅ

ԼՈՆԴՈՆ, 30 յունիսի.—Պաշտօնապէս հաղորդւում է. Ադրիատիկ ծովում գտնւող անգլիական ծովակալը հաղորդում է, որ յունիսի 26-ին «Նաւարրա» յածանաւը յարձակւեց մի քանի պահակ ականորս նաւերի վրայ: «Աստրում-Սպէյն» և «Կլանեռը» խորտակեցին նրա կողմից: «Ֆրեգատ-Էբիրդ» և «Բեն-Բուրի» ֆռւսեցին ու դարձան նաւահանգիստ: «Աստրում-Սպէյ» նաւաստիները գերի վերցւեցին: Մնացածների մէջն կան 10 բապանւածներ և 8 վիրաւորւածներ: Այս դէպքը կոպիտ կերպով չափազանցւել է գերմանական ռադիօտելէգրաֆ հաղորդագրութեան մէջ:

ԼՈՆԴՈՆ, 29 յունիսի. — Պաշտօնապէս հաղորդւում է. Երեկ երեկոյեան 10 և կէս ժամին Սրիխեմհավրոր փոքր նաւահանգստի ափերում երևաց մի գերմանական սուզանաւ, որ մի քանի հարիւր եարդ տարածութիւնից մօտ 3 գիւմանոց 30 շրապնել ձգեց: Մա՛ր վիրաւորւեց մի կին, որ այս առաւօտ վախճանւեց: Վնասւեց մի տուն: Ուրիշ մարդկային զոհեր ու աւերածքներ չկան:

ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒՄ

ԼՈՆԴՈՆ, 27 յունիսի.— Պաշտօնական հաղորդագրութիւն: Արևելեան Աֆրիկայից գեներալ Սմեառ հաղորդագրում է յունիսի 26-ից. Տանգան գրաւեց յունիսի 26 ին: Թշնամին թոյլ դիմադրեց և պարտից քաղաքը, որից առաջ քանդեց ջրի խողովակը:

ԻՐԼԱՆԴԱԿԱՆ ՀՕՄՐՈՒԼԸ

ԼՈՆԴՈՆ, 28 յունիսի.—Համայնքների պալատ: Մինիստր - նախագահ Ասկւիտը մանրամասն պարզեց Իրլանդիայում հօմրուլ մացնելու նախագիծը, բացի Ուլստերեան 6 կոմսութիւններից, նաև Բելֆաստից, Լոնդոնդերրիից և Նիուրիից, որոնք իրենց ներկայացուցիչներին ուղարկում են բրիտանական պարլամենտը: Պետական կառավարութիւնը դատաւորներ է նշանակում Դուբլինի վերաքննիչ դատարանում և Իրլանդիայի պաշտպանութիւնը կարգադրում է թագաւորութեան պաշտպանութեան օրէնքի հիման վրայ: Իրլանդական ազգային կուսակցութեան անդամները պիտի նիստ գումարեն համայնքների պալատում՝ հօմրուլի կանոնադրութեան համաձայն: Այդ մասին տեղեկացնելով պալատին, Ասկւիտը մատնանշեց, որ Լլոյդ-Ջորջը կատարելով իր յանձնառութիւնը, խորհրդակցեց իրլանդական կուսակցութեան գործիչների հետ և գտաւ, որ միակ հնարաւոր ելքն է հօմրուլը գործադրութեան դնել Իրլանդիայում՝ բացի վերոյիշեալ կոմսութիւններից: Այդ համաձայնութիւնն ընդունեց Լլոյդ-Ջորջի և ուլստերցիների ղեկավար սըր Էդուարդ Կարսոնի և նացիոնալիստների լիդեր Ջոն Ռեդմոնդի կողմից: Ցետոյ դա ներկայացւեց իրլանդական ազգայնական կուսակցութեան կարինետի քննութեան ու հաւանութեան: Քանի որ այժմ այդ համաձայնութեան ընդունելութիւնն ապահովւած է բոլորի կողմից, Ասկւիտը այդ հարցը ներկայացնում է պարլամենտին՝ կարինետի միաձայն հաւանութեամբ և խնդրում է պարլամենտական սանկցիան հօմրուլի օրինագծի այս նոր ուղղումի մասին, որ ժամանակաւորապէս գործադրութեան պիտի դրւի պատերազմի վերջանալուց յետոյ մինչև 12 ամիս, երբ այդ հարցը կը քննւի պարլամենտի կողմից:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ

ԿԱՅԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԻ, 28 յունիսի.—Արքայական կայանում Թագաւոր Կայսրի Անձնական նախագահութեամբ կայացաւ մինիստրական խորհրդի նիստը:

ՊԵՏՐՈԳՐԱԴ, 29 յունիսի.— Արքայական Կայանից վերադարձան մինիստրական խորհրդի անդամները նախագահ Հոֆմէյստեր Շտիւրմերի առաջնորդութեամբ: Արքայական Կայանում Յացին գինւորական, արդարադատութեան և հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստրները, որոնք յունիսի 29 ին հերթական ամենահպատակ զեկուցագիր էին տալու իրենց մինիստրութիւնների ընթացիկ հարցերի մասին:

ՕԴԵՍՍԱ, 30 յունիսի. —«Մերկուրի» շոգենաւի վրայ մեռածների մարմինները հանելու համար սուզակների աշխատանքները շարունակւում են: Վերջին 10 օրւայ ընթացքում աւելի քան 40 հոգի են հանւած նաւից. մօտ 20 հոգի ալիքներից ցամաք են նետւած:

ՖԻՆԼԱՆԴԻԱ

ՀԵԼՍԻՆԳՖՈՐՍ, 30 յունիսի. —Վերջնականապէս պարզւեց սէյմի կազմը. սոցիալ-դեմոկրատներ 103, հին ֆիններ 33, երիտասարդ ֆիններ 23, շւէդացիներ 21, ագրարներ 19, քրիստոնեայ բանւորներ 1, ընդամենը 200:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 28 յունիսի.— Բազմաթիւ հրապարակագիրներ միջնորդութիւն յարուցին դաշնակից կառավարութիւնների մօտ՝ խնդրելով նրանց հանդիսաւորապէս յայտարարել, որ հաշտութիւնը կնքելուց յետոյ քննութեան պիտի ենթարկւին և պիտի պատժւին բոլոր մեղաւորները, դըրդողները ու մեղսակիցները, առանց բացառութեան նաև ամենաբարձր դիրք ունեցող անձնաւորութիւնները՝ բոլոր ոճիրների, սպանութիւնների և հալածանքների համար, որոնք կատարւած են գերմանական, աւստրո-հունգարական, բուլղար և թիւրք կառավարութիւնների կողմից:

ԼՈՆԴՈՆ, 30 յունիսի.—Վաշինգտոնից հաղորդում են, որ ֆրանսիական ու անգլիական դեսպաններն առաջադրութիւն են արել «Դոյչլանդ» սուզանաւի մասին՝ յայտարարելով, որ ամեն մի սուզանաւ, թէկուզ և զինւած ու յատկացւած առևտրի համար, ըստ էութեան ռազմանաւ պիտի համարել:

Ֆրանսիայից վերադարձան ֆինանսների մինիստր Բարկը, Ռիբոն և Թոման:

ԱՒՕԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

—

Պեատիգորսկ, 29 յունիսի

(Հեռագիր)

Նոր վէրք, նոր կորուստ: Ինչու դու չընկար Դերսիմի և Սասունի լեռներում: Ինչու չ'ընկար վերջին կռիւներում: Հերոսութիւնը խլեց քեզ մեզնից: Թող հանգստանան ոսկորներդ: Թող հողը թեթև գայ քեզ: Խոնարհւում եմ գլուխս քո սուրբ գերեզմանի առջև: Համբուրում եմ քեզ, իմ անգին ընկեր: Փակ թաղ ծաղիկներից:

Անդրանիկ

—

Բաթում, 28 յունիսի

(Հեռագիր)

Ողբում ենք երկար տարիներ հայ ժողովրդի ազատագրութեան համար մարտնչող թանկագին Աւօի վաղաժամ մահը: Այդպիսի մահ չէր, որ պիտի պատահէր նրան:

Ընկերներ

ՌՈՒՍ-ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐ

—

Համաշխարհային պատերազմի սկզբբում Ճապոնիայի հանդէս գալը դաշնակիցների կողքին՝ առիթ ծառայեց, որ ամրապնդւի ռուս-ճապոնական բարեկամութիւնը: Ռուսաստանի համար Ճապոնիայի առևտրա-արդիւնաբերական օժանդակութիւնը . . . . աւելի սիրալիր դարձրեց այդ փոխադարձ յարաբերութիւնը, որ պաշտօնական կնիք ստացաւ յունիսի 20-ին Պետրոգրադում կնքւած համաձայնութեամբ:

Դրանով Ռուսաստանն ու Ճապոնիան փոխադարձաբար պարտաւորւում են չմտնել ոչ մի քաղաքական խըմբակցութեան կամ ծրագրի, որ ուղղւած լինի պայմանադրողներից մէկի դէմ: Երկրորդ կէտն աւելի պայմանական բնոյթ ունի.—Ռուսաստանն ու Ճապոնիան նախատեսնում են իրար պաշտպանելու համար ակտիւ գործողութիւնների դիմելու հնարաւորութիւնը, բայց միայն այն դէպքում, երբ կոնֆլիկտի պատճառ դառնալիք շահերը օրինաւոր ճանաչւին դաշնագիրն ստորագրող երկրորդ կողմից: Նկատելի է, որ այդ փոխադարձ ակտիւ պաշտպանութեան պայմաններն որոշւած չեն դաշնագրով, այլ նիւթ են կազմելու յետագայ համաձայնութեան:

Առաջնակարգ կարևորութիւն ունեցող այս ակտը կատարելապէս համապատասխանում է իրերի տրամաբանութեան: Երբ 19-րդ դարու սկզբում առաջ եկաւ Թիւրքիայի, կամ «Արևելեան» հարցը, Ռուսաստանի միջազգային քաղաքականութեան առանցքը կազմում էր «հիւանդ մարդու ժառանգութեան» խնդիրը՝ համարեա ամբողջ մի դարու ընթացքում:

Սիբիրեան երկաթուղու շինութեամբ Ռուսաստանի առաջ պարզւեց մի ուրիշ՝ Հեռաւոր-Արևելքի հարցը: Սև-ծովում և Միջերկրականում ազատ ելք ունենալու ձգտումին միացաւ Խաղաղական ովկիանոսի հեռանկարը. իսկ այս «ժառանգութիւնը» ոչ նուազ հըրապուրիչ էր Մանջուրիայով և Չինաստանով շահագրգռւող եւրոպական պետութիւնների համար, քան Մերձաւոր-Արևելեան հարցը: Հաւասար թափով աշխատել իրականացնել թէ մէկ և թէ միւս նպատակը՝ դժուար էր: Եւ ռուսական դիւանագիտութիւնը ժամանակաւորապէս չեզոքացրեց Մերձաւոր-Արևելքի ծրագրի անմիջական հետապնդումից և փորձեց Հեռաւոր-Արևելքում լայն ծով ձեռք բերելու քաղաքականութեան. որանով կարելի էր խուսափել Պոլսի և նեղուցների շուրջն եւրոպական այլ պետութիւնների վտանգաւոր մրցակցութիւնից, որ կարող էր միաժամանակ կոնֆլիկտ առաջացնել եւրոպական բոլոր մեծ պետութիւնների հետ:

Սակայն եթէ Եւրոպայի կենտրոնական պետութիւնները, Գերմանիան ու Աւստրո-Հունգարիան ուրախութեամբ էին նկատում Մերձաւոր - Արևելքից ռուսական դիւանագիտութեան հեռանալը, որ աւելի անկաշկանդ ասպարէզ էր թողնում գերմանականութեան նպատակների համար Արևելքի մահմեդական երկիրներում, («3 Բ երի ծրագիրը» — Բեռլին — Բիւզանդիոն— Բաղդադ), միւս կողմից Անգլիան չէր կարող հաշտ աչքով նայել, որ ցամաքի վրայ հզօր Ռուսաստանը առաջնակարգ դիրք ունենայ և Խաղաղական ովկէանում: Ռուս դիւանագիտութեան ծրագրային այդ շեղումը վերջացաւ ռուս-ճապոնական պատերազմով... մինչ Գերմանիան դրանով իր մի շարք կենսական շահերն էր ապահովում— Ռուսաստանի հետ առևտրական նպաստաւոր դաշնագիր էր կնքում, ռուսական արևմտեան սահմանամերձ նահանգների ռազմագիտական բարեխնամութեան հարցից հեռացնում էր Ռուսաստանի ուշադրութիւնը և հետզհետէ աւելի ամուր էր ոտք կոխում մահմեդական աշխարհի մէջ:

Ներկայ ռուս-ճապոնական դաշնագրով ռուս դիւանագիտութիւնը հրաժարւում է Խաղաղական ովկիանոսում հեգեմոնիայի աշխարհակալական տենչից և աւելի իրական հողի վրայ է դնում իր Հեռաւոր-Արևելքի շահերը: Մանջուրիայում և Մոնղոլիայում սահմանագծւում են ռուսական ու ճապոնական ազդեցութեան շրջանները: Չինաստանն այլևս խաղալիք չի դառնալ թշնամի պետութիւնների, առանձնապէս Գերմանիայի ձեռքում, ինչպէս մինչև հիմա. այս առթիւ կ'որոշւեն նաև Անգլիայի և Ֆրանսիայի շահերը Չինաստանում, և Ռուսաստանը պատերազմիլով Եւրոպայում ու Մերձաւոր-Արևելքում, ապահովւած կը լինի իր Հեռաւոր-Արևելքի շահերի պաշտպանութեան մասին դաշնակից Ճապոնիայի կողմից:

Ե. Գ.

հետև ինքը միմիայն տեղական ազգաբնակութեան կարիքներին բաւարարելու համար է աշխատում:

✦ Եղբ. Բաբայեանները Ռոստովից (Դոնի վրայ) հեռագրով ցաւակցութիւն են յայտնում դոկտ. Վիլսոնի մահւան առթիւ:

✦ Քաղաքային տրամւայի յանձնաժողովի նախագահ է ընտրւած Մ. Ն. Վեսելովզորովը:

✦ Պետրոգրադից հեռագրում են, որ թոյլատրւած է առաջիկայ ուսումնական տարւանից Թիֆլիսի կանանց բարձրագոյն դասընթացներին կից բանալու բժշկական բաժանմունք:

✦ Պատերազմից վնասւածներին օգնող քաղաքային կոմիտէն մի առաջարկ էր մացրել դումա, որով պահեստի զինւորների ընտանիքների անդամների թեյ ստուգութեան համար պահանջւում էր քաղաքից մօտ 10,000 ռ.: Դուման իր վերջին նիստում քննելով այդ առաջարկը՝ եկել է այն եզրակացութեան, որ այդ ծախսը հոգացւելու է պետական միջոցներով:

✦ Այսօրւայ քաղաքային տեխնիքական յանձնաժողովի նիստը զբաղւելու է ջրաբաշխական գործը կանոնաւորելու խնդրով:

✦ Ոստիկանապետ Զդանովիչին հրամայել է բոլոր պրիստաւներին և ոստիկանական ծառայողներին, որ խստիւ հսկողութիւն կատարեն քաղաքի սանիտարական դրութեան և առանձնապէս մրգավաճառների և մսավաճառների վրայ, որ մաքուր պահեն իրենց խանութներն ու փչացած մթերքներ չվաճառեն ազգաբնակութեան:

✦ Քաղաքների Միութեան Կովկասեան բաժանմունքի կարիքների համար Մոսկւայի կոմիտէն գնել է 104,000 փութ շաքար:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

—

Կարսից հեռագրում են Հ. Կ. Կոմիտէին, որ ամեն օր այնտեղ են գալիս նորանոր գաղթականներ, որոնք մեծ կարիքի մէջ են. շտապ օգնութիւն է պէտք:

✦ Կարմիր Խաչի գլխաւոր լիազօրը յայտնել է Քաղաքների Միութեան Կովկ. բաժանմունքի լիազօրին, որ Բաշքէօյում բժշկա-սննդական կայան հիմնելն իր վրայ է վերցրել Կարմիր Խաչի ընկերութիւնը:

✦ Թիֆլիսում կազմւած «Վանեցիների Միութիւնը»՝ Լոնդոնից «Հայկական Կարմիր Խաչի» քարտուղար օր. Էմիլի Ռոբինսոնից ստացել է 3,080 ռ. ի նպաստ Միութեան նորաբաց արհեստանոցին: Այդ գումարը ստացւած է պ. Ա. Սաֆրաստեանի միջնորդութեամբ Թիֆլիսի քաղաքագլխի միջոցով: Ինչպէս յայտնի է, «Վասպուրականի Կանանց Միութիւնը» վերսկսել է իր գործունէութիւնը Երեւանում. Նկատելով վերջինիս անմիջական կարիքները, Թիֆլիսի «Վանեցիների Միութիւնը» իր ստացած գումարի կէսը՝ 1,940 ռ. փոխադրել է Երևանի Միութեան: Հեռագրով շնորհակալութիւն է յայտնւած անգլուհի ազնիւ օրիորդ Ռոբինսոնին:

✦ Կ. Հ. Բ. ընկ. խորհուրդը շնորհակալութեամբ ստացել է յօգուտ փախստականների Սահփան և Սաթենիկ Պօղոսեաններից ի յիշատակ առաջինի [illegible] և երկրորդի հօր՝ Բաբա Ջանփոլադեանի՝ պսակի փոխարէն 25 ռ.: Դերբենդի ճիւղից 1,100 ռ., Աւան Իւզբաշեանից յօգուտ ճաշարանի 200 ռ.:

ԼՐԱՏՈՒ

ԹԻՖԼԻՍ

Ցունիսի 30-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ներկայացաւ Թիֆլիսի հայ ուսուցչութիւնը թիւրքահայ ուսուցչութեան հետ և գրաւոր զեկուցում տւեց Վեհին իրենց արդի անմխիթար դրութեան մասին, Կաթողիկոսի աջակցութիւնը խնդրելով: Վեհափառը խոստացաւ մի յատուկ յանձնաժողովի յանձնել նրանց թոշակարկղի, ռոճիկների աւելացման և պաշտօնների ապահովման խնդիրը և հնարաւորութեան սահմաններում բաւարարել ուսուցչութեան կարիքները:

✦ Ցունիսի 29-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին ներկայացան Տ. Նազարեանի «Հրատապ Սփոփանք» տպարանի որբերի ուսուցչուհիները և բարի գալուստ մաղթեցին Վեհին և խնդրեցին, որ Նա իրենց տպաստարանն այցելէ, իսկ յունիսի 30 ին ներկայացան Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձութիւնը և պ. պ. Գր. Չալխուշեան, Տ. Յովհաննիսեան և Հ. Տէր-Միքայէլեան:

✦ Գ. Ի. Դոլուխանեանը Արտաթումանից հեռագրում է Քաղաքային վարչութեան անդամ Մ. Զաքարին, որ այնտեղ ալիւրի մեծ կարիք է զգացւում և խնդրում է հնարաւորութեան չափ շատ ալիւր փոխադրել:

✦ Վրաստանի էկզարխը մեկնեց Բորժոմ ամառն այնտեղ անցկացնելու համար:

✦ Այսօր, երեկոյեան ժամը 8 և կէսին քաղաքային դումայի դահլիճում կուպերատային ընկերութեան նիստին քաղաքագլուխ Ա. Խատիսեանը և Լաւկևիչը կարդալու են զեկուցումներ Թիֆլիսի հանքային ջրերի մասին:

✦ Սոլոլակի տունելը բաց է ամեն օր, առաւօտեան ժամը 8-ից մինչև երեկոյեան 8 ը, իսկ քաղաքի կողմի մուտքը փակւում է ժամը 7-ին:

✦ Ցունիսի 29-ին քաղաքագլուխ Ա. Խատիսեանի նախագահութեամբ կայացաւ քաղաքային վարչութեան, ֆինանսական և տրամւայի յանձնաժողովների խառն նիստը՝ քննելու քաղաքային և տրամւայի ծառայողների ռոճիկների ժամանակաւորապէս աւելացման խնդիրը: Ընդհանուր աւելացումը, որ պահանջում են ծառայողները, հասնում է 500,000 ռ., և ըստ ժողովականների մի մասի առաջարկութեան, հոգացւելու է տրամւայի երթևեկութեան գինը 1 կ. աւելացնելով, աբոնեմենտների վերացումով և տեղափոխութեան (пересадочная) տոմսերի գոյութիւն ունեցող կարգը փոխելով: Թեր և դէմ վիճաբանութիւններից յետոյ ժողովը ոչ մի եզրակացութեան չյանգելով սկզբունքով ընդունում է ծառայողների ռոճիկների աւելացման խնդիրը և յանձնարարում է գումարելու երկրորդ խառն ժողով, ուր վերջնական որոշում է կայացնելու պահանջւած ծախսը հոգալու միջոցների մասին և զեկուցելու է առաջիկայ երկուշաբթի օրւայ քաղաքային դումայի հերթական նիստին:

✦ Տեղական հացթուխներից ոմանք ալիւր ստանալով քաղաքային վարչութիւնից, հաց թխելու փոխարէն, ալիւրը թանկ գնով վաճառում են ուրիշ քաղաքների ալիւրավաճառներին: Անցեալ օրը քաղաքային վարչութեան հետապնդումով կայարանում բռնւած է 9 վագոն ալիւր և արգելւած նրա արտահանութիւնը. այդ առթիւ քաղաք. վարչութիւնը դիմել է զինւորական, ճանապարհների հաղորդակցութեան և ժանդարմական վարչութիւնների գլխաւորներին և խնդրել, որ ալիւրի արտահանութիւնը Թիֆլիսից արգելւի նաև նրանց կողմից, որով-

✦ Չերկասից հաղորդում են, որ քաղաքային վարչութեան գնած 50 հազար փութ շաքարը արգելւած է Թիֆլիս փոխադրել «Շաքարը զօրքին» կոմիտէի կողմից:

✦ Անցեալներում Պետրոգրադի բարձր շրջաններում հարց էր բարձրացւած Կախեթի երկաթուղու գծերը զինւորական կարիքների համար գործադրելու նպատակով: Այդ առթիւ վրաց ազնւականների կողմից Կովկասի Փոխարքայի քաղաքացիական մասի օգնական իշխան Օրլովին ներկայացաւ մի պատգամաւորութիւն, որոնց պատասխանեց, որ ոչ թէ տեղական բարձր իշխանութիւնն է դէմ այդ ցանկութեան իրականացմանը, այլ Ինքը՝ Փոխարքան:

✦ Քաղաքագլուխ Ա. Խատիսեանը կարգադրել է՝ անմիջապէս նորոգել Վերայի վայրէջքը, ինչպէս և այն փողոցները, որոնց քարերը տեղահան են եղած:

✦ Քաղաքների Միութեան Կովկասեան բաժանմունքի գործերը քըննող վերստուգիչ յանձնաժողովները վերընտրելու առաջարկ է մացւում առաջիկայ երկուշաբթի օրւայ քաղաքային դումայի նիստում:

✦ Ցունիսի 30 ին Ալէքսանդրապոլից եկաւ № 210 սանիտարական գընացքը ւի վիրաւոր և հիւանդ զինւորներով: Սանր վիրաւորներն ու հիւանդները թողնւած են Նաւթլուղի զինւորական հիւանդանոցի տնօրէնութեանը, իսկ միւսները ուղարկւած են Հիւսիսային Կովկաս:

✦ Ցունիսի 27-ին ստացւել են 56 վագոն ալիւր, 3 վագոն շաքար և 1-ական վագոն տղ և նաւթ:

ԿՈՎԿԱՍ

Բագւից հեռագրում են, որ Նաւահանգապետը պատերին փակցնել է տւել մի յայտարարութիւն, որով վաճառականներին նախազգուշացնում է, որ ապրանքների գինը անտեղի բարձրացնելու դէպքում նրանք 3,000 ռ. տուգանքի կ'ենթարկւեն:

✦ Մայկոպից հաղորդում են, որ այնտեղ վաճառականները կօշիկների գները բարձրացրել՝ 20—30 ռ. էին հասցրել, սակայն վերջերս իմանալով, որ Ռուսաստանում ստացւած է մի քանի միլիոն զոյգ ամերիկեան կօշիկներ, իրենք էլ կօշկի գինը կէսով պակասեցրել են: Մայկոպի սպառողական ընկերութիւնն արդէն մեծ քանակութեամբ ամերիկական կօշիկներ է ձեռք բերել և 12—14 ռ. վաճառում է ազգաբնակութեանը. մի զոյգ կօշիկը ընկերութեան վրայ նստել է 10 ռ.: Պէտք է, որ Մայկոպի օրինակին հետևեն նաև ուրիշ քաղաքների սպառողական ընկերութիւնները:

digitised by A.R.A.R.@

◆ Բաթումի նահանգապետի առաջարկութեամբ Քութայիսի երկրագործական և պետական կայքերի վարչութիւնը իր վրայ է վերցրել Բաթումի շրջանում գտնւող թշնամի պետութիւնների հպատակների կայքերի կառավարութիւնը։

◆ Հաղորդել էինք, որ Փոթիի նաւահանգստի բանւորները աշխատավարձի աւելացում են պահանջել և դադարել աշխատելուց, որի պատճառով մի քանի օր ապրանքատար նաւերը չեն դատարկել. այժմ այնտեղից տեղեկացնում են, որ բանւորների պահանջները բաւարարւած են. 1,000 փ. ապրանք բեռնելու կամ դատարկելու համար աւելացած է 7—10 ռ., որ կը նշանակի ամեն մի հազար փութ ապրանքի տեղափոխութեան համար նրանք ստանում են 24—27 ռ.։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԿԵՆՍԱՄԹԵՐՔՆԵՐԻ ՊԱՀԵՍՏ

Կարս, 22 յունիսի

Շրջաններում և քաղաքում ապրող բազմահազար գաղթականների համար կենսամթերքների յատուկ պահեստ ունենալու խնդիրը վաղուց է արծարծել և վերջապէս այժմ իրականութիւն է դառնում։

Կենտրոնական Կոմիտէն արդէն Սարիղամիշում բաց է արել իր կենտրոնական պահեստը, որտեղից միւս շրջաններին պէտք է բաց թողնւին ամեն տեսակ մթերքներ, արժէքի համաձայն և ոչ շուկայի գնով, որ միանգամայն անմատչելի է հայ գաղթականի ողորմելի գրպանին։

Այս գործը նոր է և իրականութեան մէջ կարող է դեռ ևս որոշ դեֆեկտներ ունենալ, որովհետև գաղթականական հողի վրայ կառուցող և կատարւելիք ամեն մի գործ սերտ կապ ունի միւսի, գործի ընդհանուր կազմակերպութեան սիստեմի, գործավարութեան ձևի հետ։

Ուզէք չուզէք մէկը միւսի վրայ անդրադառնում է. իսկ մենք գիտենք, որ հայ իրականութեան մէջ եթէ երբևէ եղել է մի տարօրինակ քաօս, դա այժմեայ գաղթականական գործն է, որի կարգաւորումը, նորմալ և կանոնաւոր ընթացքի մէջ դնելը, կապւած է մի շարք այլևայլ խնդիրների հետ և միաժամանակ մեր ցեղային մի քանի յատկութիւնների հետ, որոնցից մենք չենք ուզում բաժանել, անգամ ազգային այս չտեսնւած տագնապի օրերին։ Նախ քան պահեստներից ապրանք դուրս տալը, նախ քան գործի անցնելը՝ մեր կարծիքով անհրաժեշտ է կազմակերպել շրջաններում մի նոր վիճակագրութիւն (ռեգիստրացիա) կամ ցուցակագրութիւն, կամ թէ եղած բաւարար և իրականութեան համապատասխանող ցուցակների հիման վրայ՝ բոլոր ընտանիքներին բաժանել՝ մի քանի վայրերում, Կարսում և վերջերս էլ Բասենի շրջանում կիրառւած տեղեկատու գրքոյկների պէս գրքոյկներ, ուր պէտք է արձանագրել ընտանիքի բոլոր անդամներին և ըստ այնմ՝ բաց թողնել կենսամթերք, նշանակելով տրւած մթերքի տեսակի քանակը, արժէքը, օրը և այլն։

Այլապէս վարչութիւններն ու պահեստապետները ոչ մի հնարաւորութիւն չեն ունենայ ստուգելու, թէ ում ինչքան կենսամթերք է վերցրել պահեստից և ստացե՞լ է նա իրապէս վերցրած կենսամթերքը, թէ վաճառել ուրիշին։ Գաղթականական գործին ծանօթ մարդիկ միայն գիտեն, թէ ինչքան դժւար է գաղթականների համար մի բարիք ստեղծել, որը շնորհիւ ներկայ անխտիր և մարմինների անհամերաշխ գործունէութեան—յետագայում չդառնայ չարիք հենց այն գաղթականութեան համար, որը օրը օրին՝ մեր այս մի շարք «պակասութիւններին» և անհամաձայնութեան շնորհիւ հիւծւում է, լքւում և անիծում է հայի բախտը, նրա բախտը դարբնողներին, ամենքին, ովքեր յանցաւոր են այս առեղծւած յոռի իրականութեան համար։

Կենսամթերքների պահեստը նոր, կարևոր, անյետաձգելի գործ է. նա մի անհրաժեշտ գործօն է գաղթականական կեանքում, որը պէտք է ազատէ հայ գաղթականին հայ անխիղճ չարչիների, խանութպանների և վաճառականների անվերջ թալանումից, շահագործումից. նա պէտք է կարգաւորի գաղթականի աղքատ անտեսութիւնը, նա պէտք է էժան գնով հասցնէ նրան անհրաժեշտ մթերքներ և այլն։ Այդ պահեստների վրայ պէտք է առանձին ուշադրութիւն դարձնել, պէտք է յատուկ բարեխիղճ և վստահելի մարդիկ ունենալ, որպէսզի վաղն այդ բարդ և պատասխանատու գործը, որոշ նախօրօք մտածւած սիստեմով, այլապէս անխուսափելի չարիքը դարձնել երևան պիտի գայ և այն ժամանակ գուցէ դժւար լինի կարգաւորել գործը։

Գրիսբալ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՇՈՒՇԻ.—Շուշի է ժամանել Ղարաբաղի թեմի նոր կառավարիչ Վահան վարդ. Տէր-Գրիգորեանը և տեսնելով, որ թեմական դպրոցի հոգաբարձութեան ժամանակը վաղուց է լրացել և ոչ մի հոգ չի տարւել նորի ընտրութեան մասին՝ առաջին գործն է եղել այդ ընտրութեան ձեռնարկելու։

— Ամառային ակմբանոցում արդէն սկսել են խաղալ լօտօ խաղը և սկսել են աւելի ազատ կերպով, քան նախկին տարիները։ Մեր հասարակութիւնը լօտօներ և Արշին Մալ-Ալաններ նման ներկայացումներին շատ աւելի սիրով է փող տալիս, քան ուրիշ որևէ լուրջ պիէսի, որևէ ազգօգուտ գործի, ինչպէս օրինակ՝ իր գաղթական և փախստական եղբայրների օգտին։

— Չգիտենք ում կարգադրութեամբ՝ քաղաքումս խանութները բացւում են առաւօտեան 7 ժամից և կողպւում երեկոյեան 7-ին։ Շատ խորթ ու անսովոր երևոյթ է այս բանը Շուշու համար և շատ անյարմար, մանաւանդ երբ մէկը առաւօտեան վաղ կամ երեկոյեան 7 ժամից յետոյ դուրս է գալիս փողոց և հարկադրւած է լինում մի բան առնելու, և յանկարծ փակ դռների է յանդիման գալիս։ Առաւել անյարմար է և ենդութիւն գիւղացոց համար, որոնք երեկոյեան ժամը 7-ից յետոյ են հասնում քաղաք ապրանք առնելու, որ հետեւեալ օրն էլ շուտ վերադառնան գիւղ, բայց զրկւում են այդ հնարաւորութիւնից և աւելորդ տեղը կորցնում գիւղական աշխատանքի մի օր։ Ֆ.

ԶԱՐՂԱԹ (Նուխու գաւ.).—Սոյն գիւղացի Վասիլ Միրզաբէկեան իր սեփական «Աչինովուր» կոչւող կալւածատեղում գտել է ընտիր որակի աղի հանք և թոյլատրել է հարեան հայ և թուրք գիւղացիներին օգտւելու հանքից ձրիաբար մի ամսով։ Ահա մօտ 17 օր է սայլերով և գրաստներով աղ են տեղափոխում գիւղացիները և 5—6 տարւայ պաշար են պատրաստել։ Բացի աղի հանքից՝ պ. Միրզաբէկեանը գտել է հիւսիսային մասում քարածխային հանք ևս, իսկ աղային հանքի շուրջը գտնւող անձրևային հեղեղից հաւաքւած լճակների մակերեւոյթին նկատւում է նաւթային «փառ»։ Հաւանական է նաւթ ևս գտնել «Աչինովուր»-ում, եթէ մեր բազմաբնակ հարուստները մասնագէտ ուղարկեն տեղն ու տեղը ուսումնասիրելու համար։

— Բծաւոր տիֆը անթիւ զոհեր է տարել Դաշբուլաղ և Զարղաթ գիւղերից։ Մինչև օրս ոչ մի բժշկական օգնութիւն չէ հասել գիւղացիներին։ Տեղիս տանուտէրի զեկոյցն ուշադրութեան չէ առնւում և նիւթական միջոցից զուրկ գիւղացին անկարող լինելով բժիշկ հրաւիրել՝ թողնում է հիւանդը իր ճակատագրին։ Բժշկական կայան ունենալու անհրաժեշտութիւնը հետաքրքրում է Սարաթլուի հասարակութեան, որի համար շուտով համախոսական թերթ կը ներկայացւի ուր հարկն է։ Իսկ տեղերիս գրողը խոստանում է մի տարի ժամանակով տալ իր սեփական տունը՝ ձրիաբար։

Յովհ. Եան. Տէր-Աւագեան

ԶԱՆԱԼ-ՕՂԼԻ.—Յունիսի 22-ին տեղացի մի խումբ աշակերտներ դպրոցիս դահլիճում կայացրին մի երեկոյթ, որի ամբողջ օգուտը յատկացւելու է տեղիս գաղթական աշակերտների դասարանական պիտոյքներին։ Դահլիճը լիքն լեցուն էր։ Խաղացեց երկու պիէս և արտասանեցին մի քանի հայերէն և ռուսերէն մենախօսութիւններ։ Տոմսակների վաճառումից գոյացաւ 105 ռ. 60 կ. մի գումար, որից ծախքը դուրս գալով զուտ օգուտ մնաց 85 ռ. 35 կ., որը կազմակերպիչներից մէկը յանձնելու է գաւառապետին, իսկ վերջինս էլ՝ ըստ պատկանելոյն։

— Հունձը հաւանականաբար հինգ օրից յետոյ կը սկսւի. զգացւում է աշխատաւոր ձեռքերի պակասութիւն։ Թանգութիւնը կոշմարի նման ծառացել է խեղճ գիւղացիների վրայ։ Մթերքները ոչ միայն թանգ են, այլ և դժւարութեամբ են ճարւում։

Ա. Եղիազարեան

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴՈԿՏՈՐ ԿՐԱՄԱՐԺԻ ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Երիտասարդ չեխերի կուսակցութեան պարագլուխ դոկտ. Կրամարժը կախաղանի է դատապարտւել իր քաղաքական համամիտներից շատերի հետ, որոնց մէջ է պատգամաւոր Ռոզինը, Պրագայի «Narodni Listy» ազգային օրաթերթի տնօրէնը։

Դոկտ. Կրամարժը 25 տարուց ի վեր Վիեննայի ռայխսրատի անդամ է. նա պառլամենտի փոխ-նախագահ է եղել, կայսրութեան առաջին մինիստրների մտերիմ բարեկամն է եղել և դրա համար յաճախ իր չեխ հայրենակիցների կողմից նկատողութեան է արժանացել իբր աւստրիասէր։

Նրա յանցանքը կայանում է նրանում, որ ցանկացել է աւտոնոմ տեսնել Բոհեմիան. այս պատճառով նրան համարել են պետական դաւաճան և նրան դատապարտել ամենադաժան աւստրիականերին արժանի մի ամօթալի պատժի։

Աւստրիան դատավարութիւնների մէջ սկանդալների երկիր է. բաւական է յիշել միայն Ագրամի դատը։ Սակայն պատերազմի սկզբից ի վեր ոչ մի դատաստանական գործ իր սարսափով չի հաւասարւել այս պարկեշտ մարդու դատապարտութեանը։

Վիեննայի կառավարութեան քաղաքականութիւնը Բոհեմիայի նկատմամբ յաճախ եղել է ցաւալի և միշտ հակառակ լիբերալ սկզբունքներին։ Դա է պատճառը, որ երկար ժամանակից ի վեր հակակրութիւն և ընդդիմութեան ոգի է առաջացնում Բոհեմիայում։ Դոկտոր Կրամարժի և իր բարեկամների դատավճռի գործադրութիւնը ուժ կը տայ այդ զգացումներին և կը սպանէ այն վերջին կապերին, որոնք դեռ միացնում են չեխերի երկիրն Աւստրօ-Հունգարիային։

(Journal de Genève)

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սեւաստոպոլում տեղեկութիւններ են ստացւած, որ անցեալ շաբթին դաշնակիցների նաւատորմիղը ռմբակոծել է Դարդանէլի ամրութիւնները և մեծ վնասներ հասցրել։ Այս գործողութեանը մասնակցել են նաև օդաչուները, որոնք մեծ քանակութեամբ ռումբեր են նետել։

— «Times»-ի թղթակիցը Սալոնիկից հաղորդում է, որ անգլօ-ֆրանսիական նաւերի վերջին ռմբակոծութիւնը Զմիւռնիայում առաջին աւերածութիւններ է առաջ բերել։ Թիւրքական քաղաքամասում այրւել են երկու փողոց։ Սպանւած է 2,500 մարդ։ Երկաթուղու կայարանը քարուքանդ է արւած։ Աւերւած և պայթեցրած են նմանապէս հարեան գիւղերում ռազմամթերքների պահեստներ։

— Բուքուրէշից հաղորդում են. «Ռուսները փոթորկային կրակ են ծաւալում Տրանսիլւանիայի սահմանի վրայ, Դորնա-Վատրայի շրջանում։ Աւստրիացիները խոշոր զօրքեր են կենտրոնացրել այդտեղ և յուսահատական դիմադրութիւն են ցոյց տալիս»։

— Բուխարեստի «Ունիվերսուլը» հաստատում է, որ Կեէցի բանակը, բաղկացած 100,000 հոգուց, Ալբանիայից ուղարկւած է Դորնա-Վատրա թոյլ չտալու համար, որ ռուսները ներս խուժեն Տրանսիլւանիա։

— Պարիզից հաղորդում են, որ անգլիացիների փոթորկային կրակը գերազանցում է գերմանացիների Վերդենի մօտ ծաւալած նոյն իսկ ամենաուժեղ փոթորկային կրակին։ Պակաս ուժեղ չէ նաև ֆրանսիական արտիլերիան։ Մի ականատես ասում է, որ 10 կիլոմետր երկարութեամբ տարածւող գերմանական պաշտպանողական երկրորդ գիծը վերցւած է բացառապէս թնդանօթային կրակի ուժով։ Գերմանական շատ խրամատների մէջ թնդանօթային կրակով սպանւածները կազմում են 80 տոկոս։ Շատ խրամատներ հետեւակ զօրքը վերցրել է նոյն իսկ առանց զէնքի դիմելու։ Իսկ նկատի ունենալով, որ կռիւը պոզիցիոն բնոյթ ունի, գերիների թիւը—մօտ 20,000՝ անսպասելի է։ Գերիները բոլորովին շշւած էին հրանօթների պայթիւնից։ Գերիներից ամանք գերի ընկնելուց երկու օր առաջ էին միայն փոխադրւած Վերդենի ճակատից։

— Կոպենհագենից հաղորդում են, որ գերմանացիները տենդագին փութկոտութեամբ պաշտպանողական աշխատանքներ են կատարում Ֆլանդրիայում դաշնակիցների առաջխաղացման դիմադրելու համար։ Անդադար թարմ զօրքեր են բերւում։ Ուժեղացրած է պահպանութիւնը ծովեզերքին։

—Գերմանական թերթերը զինւորական հեղինակաւոր անձերի հետ ունեցած զրուցատրութիւնների հիման վրայ հաղորդում են, որ դրութիւնը Գերմանիայի համար լուրջ է ոչ այնքան անգլիացիների և ֆրանսիացիների ձեռնարկած յարձակման հետևանքով, որքան այն պատճառով, որ դաշնակիցները մանրամասն ծրագիր են կազմել յարձակման դիմելու միաժամանակ բոլոր ճակատների վրայ և սկսել են իրագործել այդ ծրագիրը, կաշկանդել են գերմանացիներին և թոյլ չէին տալիս առաջւայ պէս ուժեր չպրտելու մի ճակատից մի մասը։ Հինդենբուրգը ստիպւած էր դադարեցնել յարձակումը Դւինսկի ճակատում, որովհետև ռուսները սպառնում էին պատռել գիծը Վիլնայի և Պինսկի միջև։ Ռուսաց յաղթութիւնները Բուքովինայում և Գալիցիայում ստիպեցին գերմանացիներին օգնելու աւստրիացիներին։ Վերդենը վերցնելու հաստատ վճռականութիւնը գերմանացիներին ստիպում է ահագին ուժեր կենտրոնացնելու այնտեղ և թոյլ չի տալիս աւելի եռանդով գործելու անգլօ-ֆրանսիական յարձակման գծի վրայ, ուր գերմանացիները ստիպւած են պաշտպանողական դիրք բռնել։

— Աթէնքից հաղորդում են, որ յոյն սպաները նախընտրական եռանդուն ագիտացիա են մղում զօրանոցներում Վենիզելոսի դէմ։ Գլխաւոր շտաբը ծածուկ կերպով պատրաստւում է պայքարելու Վենիզելոսեանների դէմ։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Բագու, 25 յունիսի

Մեծարգոյ պ. խմբագիր.

Դուք «Հորիզոնի» մէջ տպել էիք ինձ ուղղած մի բաց նամակ, որ կըրում է Աղանեան Գիւտ քահանայի ստորագրութիւնը։ Միայն մի հանգամանք ինձ ստիպում է գրիչ վերցնել այդ ստորագրութեան առիթով, այն՝ որ ես պիտի խնդրեմ ձեզ թոյլ տալ ձեր լրագրի էջերում իմ խորին վըրդովմունքն արտայայտելու որ յիշեալ քահանան, իր սև արարքից յետոյ, դեռ համարձակութիւն ունի ինձ որևէ դիմում անելու։

Ամեն ինչ արդէն պարզւած է ձեր ընթերցողների առաջ։ Պարզւած է այն ծանր դժբախտութիւնը, որի զոհն եմ դարձել ես, հանդիպելով Աղանեան քահանային։ Ինձ մի տպարան էր հարկաւոր՝ գրքերս տպագրելու համար։ Հաւատացի, դժբախտաբար, Գիւտ քահանային։ Կեանքումս նրա հետ գործ չէի ունեցած, դէպքը այնպէս բերաւ որ ես, դժբախտաբար, գործ ունեցայ նրա հետ, իբրև տպարանատիրոջ, սուտ, այո, իբրև տպարանատիրոջ հետ։ Այս առևտրական գործառնութիւնից դուրս Աղանեան քահանան ինձ համար երբեք որևէ այլ հետաքրքրութիւն չէ ներկայացրել։

Զարաչար սխալեցի, կարծելով թէ Աղանեանի տպարանը նոյնպիսի գործառնութիւն ունի, ինչպէս ամեն մի տպարան, այսինքն որ այդտեղ տպագրութիւն են անում, վարձ են ստանում, ազնւաբար խօսք ու պայման են կատարում։ Չէի իմանում թէ տպարան չէ այդ, այլ դաւադրութեան բոյն, և ընկայ նրա մէջ։

Սոսկ իբրև տպարանատէր՝ Գիւտ քահանան մտնում էր իմ դռները, քանի որ հազարներ էր ակնկալում ինձանից։ Այդ դերի մէջ մտնում է իմ յարկի տակ, խօսքով թէ գրքով կեղծում է բարեկամութիւն և մտերմութիւն, սողոսկում է իմ միամիտ հաւատաւորութեան մէջ, բայց միևնոյն ժամանակ, 20—22 արծաթի համար, մի ամբողջ խաւարային դաւադրութիւն է սարքում ինձ դէմ։ Դրա համար իւրացնում է իմ ձեռագիրները, որոնք յանձնւած էին նրան իբրև տպարանատիրոջ տպագրելու և ապա վերադարձնելու համար, իր վատ արարքը սքօղելու համար յերիւրում է քստմնելի ստեր, բռնում է բոլոր ազգերի մէջ և բոլոր լեզուներով անիծւած ճանապարհը, զրպարտչի, մութ պատերի տակով, քսութեան թոյնով սողոսկող օձային ճանապարհը, ինձնից վրէժ հանելու համար։

Այսպիսի մի մարդու վերաբերմամբ թէ ինչ զգացմունք կարող է ունենալ նրա զոհը, յայտնի է և առանց իմ բացատրութիւնների։ Իմ վճռական դառնաց ամեն մէկի միակ իրաւունքը, մտանւած իրաւունքը, հենց այդ զգացմունքն է, որն թելադրում է ինձ կատարեալ արհամարհանքով երես դարձնել Գիւտ քահանայից էլ, նրա ամեն մի դիմումից, ամեն մի առաջարկութիւններից էլ։

Ես չպիտի թոյլ տամ, պ. խմբագիր, որ Գիւտ քահանայ Աղանեանը այս ամբողջ գործի ընթացքում կարողանայ դուրս գալ իր ընտրած դիրքից, և նա մինչև վերջը պիտի վայելէ պատերի տակ փսփսացողի, մութի մէջ թակարդ լարողի պատիւը միայն։

Այլ ես ոչ մի խօսք իմ կողմից։ Չեմ կարդալու և Գիւտ քահանայի գրութիւնները։ Թողնում եմ նրան իր ստերի և յերիւրումների հետ։

Լէօ

—

Խարկով, 22 յունիսի

«Հորիզոնի» № 134-ում զետեղւած է Տրապիզոնից Բաթում հասած որբերի ցանկը, ուր ի միջի այլոց և յիշւած են իմ քոյր և եղբայր Լեպլեպիճեանները և մօրաքրոջս աղջիկը՝ քոյր և եղբայր Ղազարեանները, որոնք իբրև թէ գտնւում են Հայոց Բարեգործակ. Ընկերութ. Բաթումի ճիւղի որբանոցում։ Այս բանը պէտք է վերագրել անպայման մի թիւրիմացութեան, որովհետև նրանք Տրապիզոնից Բաթումի միջով պ. Գէորգ Կոթիկեանի առաջնորդութեամբ ուղղակի տեղը են ժամանած և այժմ գտնւում են Խարկովում, այլ ոչ, ինչպէս յիշւած է, Բարեգործ. Ընկեր. Բաթումի ճիւղի որբանոցում։

Յովհաննէս Լեպլեպիճեան

Խմբագիր՝ Ս. ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

«ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ ԲԻՒՐՈ»-Ի ԿՈՂՄԻՑ

ՓՆՏՐՒՈՒՄ ԵՆ

ՀԱՑՈՑ ՁՈՐ Կեմ գիւղից Յովհաննէսեան եղբայրները՝ Լեոն և Սեդրաք։ Փնտրողը նրանց քրոջ աղջիկն է—Մարգուհի Աղամեան։

ՎԱՆ Գօգոս Խաչիկեան, 15 տարի առաջ եկել է Կովկաս։ Ընդհանրապէս Բագու է գտնւել։ Վերջին մի քանի տարիները ոչ մի լուր չի եղել նրանից։ Փնտրողները՝ իր քոյրը Նուպար և քեռորդին—Արամ։

ՈՐԲԵՐԸ

ԲՈՒԼԱՆՈՒԽ Խօշգէլդի գիւղից Գրիգոր Օսէեանի տղան—Սարգիս 12 տարու, կորսւած էջմիածնում։ Փնտրողը հօրաքոյրն է—Սալբի։

ՎԱՆ Զաւուշ Բաշու թաղից Երրանէ 10 և Եփրասէ 7 տարու Արշակեան (Դալլեան) քոյրերը, կորսւած էջմիածնում։ Փնտրողը նրանց մայրն է—Հայկանուշ։

Յայտնել. Թիֆլիս, Բեբուտովսկայա № 30, «Տեղեկատու Բիւրօ»։

ՄԻՋ ՍՕՍ ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՈՒՆԻՆ

Արամ Սահակեան (Վան-Խայրակ), Միսակ Յարութիւնեան (յանձնելու համար սեբաստացի Մուրադին), Մալխաս Կազարեան (Ալաշկերտից գաղթւած), Մարտիրոս Մուրադեան (դերջանցի), Ֆրանսուա Բոջանեան (խոտորջուրցի), Արամ Տէր-Յակոբեան (Յոլակ), Սիմոն Մարկոսեան (Խարբերդ—Բազմաշէն)։

Ստանալու համար դիմել նոյն՝ վերի հասցէին։ 905 1—1

Ախալքալաքի Հայոց ծխական դպրոցի
հարկաւոր է մի թեմականաւարտ փորձւած ուսուցիչ երգեցողութեան դասերի և խմբապետութեան համար շաբաթական 20 դասով։ Դասը 35 ռուբլի, խմբապետութեան 200 ռ., ընդամենը 900 ռ. տարեկան. Դիմել Հոգաբարձութեան։ 904

ՓՆՏՐՈՒՄ ԵՄ

Ամերիկայից եկող արաբկիրցի Ն... րէթ Լէրմեճեանը։ Անցեալ ձմեռ կ... ւոր էր Անդրանիկի բանակում. ... Թիֆլիս կը գտնւի։ Հասցէն գիտ... ները թող հաճին իմացնել իր ... րոջ, Ապաւ Վարժապետեանին հետ... հասցէով. Тифлисъ. Лазаретъ N... баракъ № 3. палатка 8, полу... Апа Варжапетянъ. 903

Ռուս Կայսերական Երաժշտ... Ընկերութեան Օգնական Կոն... սաւատորիայի ԱԿԿՈՐԴԻՍՏ-ԼԱՐ...

Կ. Վ. ՔԵՕՍԱՅԵԱՆ

ընդունում է յատկապէս դաշ... մուրների վերանորոգումներ...
Пушкинская, 18. 865

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՑՈՑ ՀՈԳԵ...

Դպրոցի Հոգաբարձութիւնը ... յայտարարում է, որ դպրոցում ... աշակերտների համար ազատ ... կան բոլոր պատրաստական ... մունքներում և դասարաններում ...
I և II դասարաններից։
Դպրոց մտնել ցանկացողները պէ... ներկայացնեն խնդիր վերատեսչ... նունով մինչև օգոստոսի 20-ը, ... ծննդեան (իսկական և ոչ քաղւա... ծաղկի և ուսման վկայականներ... Քննութիւնները կը սկսեն օգոստ...
881 25-ից։

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՑՈՑ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈ...

Հոգաբարձութիւնը սրանով յայտա... րում է, որ իր խնամքին յանձն... դպրոցի բ. պատրաստական ... հրաւիրում է մանկավարժական ... րաստականութիւն և փորձառու... ունեցող ուսուցիչ կամ ուսուցչ... շաբաթական 24 դասով, ամսակ... 50 ական ռուբլի։ Ցանկալի է, որ ... նոծուն լինի բարձրագոյն ... Խնդիրները ուսման վկայականն... հետ միասին ուղարկել Հոգաբար... թեան մինչև օգոստ. 15-ը։ 882

ԿԸ ՓՆՏՐԻՆ ԵՂԲԱՅ...

Ռուբէն Սերարտար...
Բենիամին Սերարտար...
և Արմենակ Սերարտար...
(Երզնկացի). պատերազմէն առաջ... բիդամիջ կը բնակէին երկար տա... րէ ի վեր. հասցէն գիտցողներ ... հաճէին իմացնել, հետեւեալ հասց...
N. Pargamian, 200 Cotterelle au, D...
Mich. A. S. A.
Նշան Բարեկամեան Երզ...
891 2—2

Մարիամեան-Յովնանեան Օրիորդաց Դպրո...

Հոգաբարձութիւնը ի գիտութիւն հետաքրքրւողների յայտարարում է, ո... ռաջիկայ ուսումնական տարում, օգոստոսի վերաքննութիւններից յետոյ ... 15 տեղ կը լինի նորեկների համար Բ. դասարանում, մի քանի տեղ Գ. ... դասարաններում, աւելի շատ ազատ տեղեր կը լինեն Զ. և Ը. դասարաննե...

Նորեկների ընդունելութեան ժամանակ կընդունեն նաև 25 երկս... տնգրագէտ երեխաներ վարժոցում առանձին պայմանով, որի մասին ծնո... կարող են վաղօրօք տեղեկութիւն ստանալ դպրոցիս դիւանում։

1027 2—1 ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹ...

ՏՐԻՊԼԷՐ (ՍՈՒՍՈՒՆԱԿ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐԻՆ)

պ. պ. բժիշկներն ու մասնագէտները առաջարկում են որպէս նոր, արմատական և կատարելագործւած միջոց սուր և տեւական սուսանակի դէմ, ինչպէս նաև նրա ամեն տեսակ բարդութիւնների ու հետևանքների ժամանակ, [illegible] խիթերի և ցաւի դէմ։

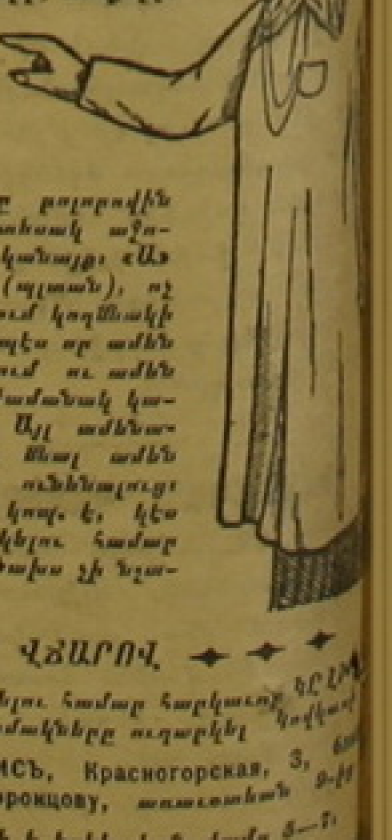

№ 765 „Ա“ ԿԱՊՍՈՒԼՆԵՐԸ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Թոյլատրւած են բժշկական խորհրդից։ «Ա» կապսուլները բոլորովին անվնաս են ընդունողի ամբողջ կազմւածքի համար և միաժամանակ [illegible] կարող են գործածել թէ տղամարդիկ թէ կանայք։ «Ա» կապսուլները գործածելիս կարիք չկայ ոչ սպրինցովկայի (պլաւոն), ոչ լւացման և ոչ էլ բուժիչ գործածելու. նոյնպէս չի պահանջւում կողմնակի օգնութիւն, այլ միայն պէտք է ԿՈՒԼ ՏԱԼ կապսուլը, [illegible]

✦ ✦ ✦ ՈՒՂԱՐԿՒՈՒՄ Է ՎՃԱՐԱԴԻՐ ՎՃԱՐՈՎ ✦ ✦ ✦

[illegible] ՄԻՆՉԵՒ 6 ՏՈՒՓ ԿԱՊՍՈՒԼ. [illegible]

Ներկայացուցիչ՝ Е. М.-Акопову, ТИФЛИСЪ, Красногорская, 3, кн. Ворожцову [illegible]

Ներկայացուցչ. [illegible] БАКУ, Крас... ул., № 62, А. А. Мазаки. 99...

digitised by A.R.A.R.@